24382
Mag. St. Dr. P

VITAE.
N.

24382
I

V.

1345

934.

~~Hist. 3490.~~

41. V. 3.

GEMMA
Coronæ Sarmaticæ
JACOBUS LUDOVICUS
Primogenitus
JOANNIS III.
Invictissimi & potentissimi Poloniarum Regis
FILIUS,
Ultimus Regii SOBIESCIANI
NOMINIS & DOMUS
NEPOS,
Inter obscuras fatalium noctium umbras clariùs
LUCENS,
ad perennaturam verò tanti Nominis Memoriam denuò
Per Prænobilem Magnificum Dominum
JACOBUM, CASIMIRUM, RUBINKOWSKI
Consulem Primum Catholicum Thorunensem Ober-Postarum Magistrum, S. R. M. Secretarium,
Orbi Polono propretio
Annô Domini 1746.
EXPOSITA.

POSNANIÆ, Typis Academicis.

BIBLIOTH. CENTR. JAGELLONICAE
21382 I

\- - - - - - - - - mananti sanguine signat
In Clypeo mandata Patris. *Silius lib: 7mo*
Sidereô flagrans Clypeô & Cœlestibûs armîs. *Virgil:*
\- - - - - - - - - - Clypeiq; cruenta
Lux rubet, & Solem longè ferit æmulus Orbis. *Statius.*
Clypeus fortium cecidit!
Clypeus Saul quasi non esset unctus oleô! *2. Reg: 1. ℣ 21.*

BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS.

NOn tam curioso ausu, quàm publico applausu nuper adorãdo in Sereniſſimo JANINA Vivã Coronam JOANNEM III. Regem Poloniarũ, nunc GEMMAM Sarmaticam Sereniſſimum JACOBUM LUDOVICUM Filium, inter obſcuras noctium umbras lucentem publicæ luci prodere exhorreſcerem, niſi hic præter privatum meum obſequium, cunctorum animos traheret in ponderoſam æſtimationem ſui. Auro aurum, pretio pretium addidi: dum gemmam gratioſam Coronæ JOANNIS impoſui. Fatalibus clariorab umbris lucem expoſcit publicam, cui à Sæculis diem accendit fortuna ſerenum. Ergonè Sol Regni Poloniarum Eclipſim patitur? ergonè obnubilata obſcuris Cimmeriis Sereniſſima JACOBI LUDOVICI pompa? ergonè inter poſthumos cineres non vivit Filius JOANNIS III. Regis Poloniarum? deſiit luceſcere, ſed non gloriæ; utpotè moriendi unum modum habens, vivendi mille figuras. Vivit

JACOBUS LUDOVICUS, post fata superstes, & tanquam Lechici Parlamenti Pupilla, Delicium Patriæ, unicus Amor Reipublicæ, vivit in corde omnium. Sufficiat pro colofone dixisse: Opera Sereniſſimi JACOBI LUDOVICI erant historia, Anni annales, Facta fasti perennales, qui non vulgarem suadam, sed Principem petunt Eloquentiam. Itaq; Hæres Regalium facinorum, REX Heroicarum Virtutum, GEMMA Coronæ Sarmaticæ JACOBUS LUDOVICUS, imperterritus Victor fatalium, pompam funebralem absolvens publicè in Ecclesia Abbatiali, & insigni Collegiata Zułkievienſi, nunc motivo gratuitæ obligationis fideli quondam Aulico ad latus REGIS JOANNIS III. tredecem Annîs assistente, memorandæ posteritati Sæculorum cũ omni quà par est reverentia proponitur

J. C. R. C. T. S. R. M. S.

SERENISSIMO ac INVICTISSIMO
PRINCIPI ac DOMINO
JACOBO III.
Magnæ Britaniæ, Franciæ, ac Hyberniæ
REGI
Defensori Fidei
DOMINO CLEMENTISSIMO,
GEORGIUS MOCKI
Abbas Sæcularis Insignis Collegiatæ Zutkievienſis, Canonicus Cathedralis Plocenſis

Humillimam Submissionem.

CLypeum Sereniſſimi JOANNIS III. Magni ac Invictiſſimi Poloniarum Regis, Avi Tui deſideratiſſimi, Gentilitium Decus, Sarmaticæ Coronæ Gemmam, ac Totius Chriſtiani Orbis Splendorem; qui ultimo

Phæ-

Phœbo JACOBO LUDOVICO *Principe Regio, Socero Tuo Chariſſimo, jam jam extincto in Poloniæ Polo luceſcere deſiit, Sereniſſimis Tuis, eâ quâ par eſt reverentiâ deferre liceat manibus,* REGUM INVICTISSIME. *Maximi in Christianam Rempublicam meritorum ponderis Insigne est; Insigne Barbari quondam Orientis Fulmen, Tyrannorum Domitor, Salvator Viennæ, Christiani Nominis Vindex, Polonæ Gentis ac Libertatis Defenſor. Insigne tam Augustum, quod totum Famâ replevit Orbem, nunc in angusta*

Se

se clausit urna. Insigne tam præ-
grande Dignitatibûs, tam præclarum
meritîs, tam amplum Benefactis, In-
signe tam cognatum Imperatoribus,
tam conjunctum Regibus, tam fæ-
cundum Prolibus, etiam futuris ser-
vandum Sæculis: Omnibus hisce desti-
tutum Fulcris jã jã cecidit, cecidit ut
suo casu in Te staret, occubuit, ut suo
occasu in Te REX SERENIS,
SIME assurgeret. Et certè quæ-
nam alia Regii hujus Scuti, dum sta-
ret, meta fuit? quodnam Votum,
mihi ipsi conscio, dum Socer Tuus Se-
renissimus viveret, Illi fuit? nisi ut

in

in Te, Regiisq; Posteris Tuis perennaret. Non alio equidem fine, perfractis mille Orbis obstaculis, pretiosissimam Domus suæ Gemmam Angliæ Coronæ inseruit, ultimum Cordis sui Pignus **MARIAM CLEMENTINAM** *Filiam amantissimam ac Pientissimam in Sociam Vitæ Regiæ Majestati Tuæ concredidit, ut cum Illa omnia Domus suæ Decora in Te conferret. Tantæ ergo Domus Gloria Tua est, Tanti Virtus Clypei, jam Tibi militat: Tua sunt hæc omnia Maxime Regum, quæ magna de Regio SOBIESCIORUM*

Scuto

Scuto deprædicat Orbis, in Te unum, Regiamq; Prosapiam Tuam, hæc omnia devoluta sunt; Tu hæc omnia cum pientissima Regina Tua hæreditâsti. Illa, Illa Sanctitatem Domui **SOBIESCIANÆ** *inquilinam, Angliæ Regno cum Fide Orthodoxa conjunxit, Illa Sanguinis* **SOBIESCIANI** *Gloriam, Decorum magnitudinem Regiæ Domui Tuæ fecit hæreditariam, Illa, Illa totam Lechiæ in* **SOBIESCIIS** *Felicitatem in hæreditarias Regnorum Tuorum transtulit Coronas. Illa, Illa Nominis* **SOBIESCIA-**

NI *solatia in Tua Regia ad invidiam Orbis propagavit, imò duplicavit Prosapiâ; sola mærens hæc eadem Regiæ Domus Tuæ solatia non invidet Lechia. Ast Regum Potentissime leva gravatam lacrymis, juva sine Scuto suo luctantem cum luctu, divide solatia Domus Tuæ; divide cum Polonia chara Angelica Pignora, quæ non uni tantùm Regno Anglicano, sed Toti suffecerint Orbi. En ultimus ex cognata Regiæ Majestati Tuæ Austriaca Domo Cæsar cecidit, respondet casui tanto Europa suo gemitu, suis lacry-*

mis

mis, suo sanguine, suis damnis, suis ruinis, quibuscum adhuc velut in agone luctatur, verberant aures nostras infelicia Regna, alia sanguinis naufragiô pereuntia, alia fluctuantia adhuc, quæ ad Principis Prosapiæ exitum, in mutuum exitium, ultimas suas conjurârunt vires. Sensit hæc eadem naufragia ad exitium Regiæ **SOBIESCIANÆ** *Domus, & sentit eousq; Polonia, non una eandē fregit calamitas, quousq; Clypeum salutis suæ Scutum* **SOBIESCIANUM;** *sibi abesse noverat. Ast magna ejus felicitas vivere in Te*

Rex Sereniſſime, & in Regia Proſapia Tua Scutum SOBIESCIANUM; *ut verè de Regiis tam Anglicana Tua, quàm Polono-Sobieſciana Domibus in Sereniſſima Prole Tua perennaturis, illud S. Paginæ dicere liceat:* Hæreditas ſancta Nepotes eorũ. *Quidnam & Ipſe* REGUM *Optime à* **SERENISSIMO** *ac Potentiſſimo Magnæ Britaniæ, Franciæ ac Hyberniæ* **REGE JACOBO II.** *Genitore Tuo Deſideratiſſimo, propter publicam Orthodoxæ Fidei Profeſſionem, ac ejusdem in Regnis ſuis hæreditariis Propagationem, ex iisdem propulſo, quàm Pietatem &*

Reli-

Religionem hæreditatis, ut verè in Urbe Sanctitatis Roma, Regum exemplum, pietatis ſpeculum, Rex Religioſus & Defenſor Fidei dici mereàris. Hæc Tibi moriens Idem Sereniſſimus Genitor Tuus cum ultima Paterna Benedictione hæreditaria & teſtamentaria tranſfudit Legatione: prout in Oratione Ejus funebri in Galliis habita Reverendiſſimus Emmanuel de Roquette Abbas Gildanus teſtatur. Filimi vive in Religione hac propter quam ex terreno Regno meo exul, libens eidem

cades servum, per Bullam Pontificiam in Primum Abbatem Sæcularem cum usu Pontificalium ac Violacei Coloris, aliisquè singularibus Prærogativis, & Privilegiis, tum duodecem Prælatos & Canonicos in Bonis Regiæ Sobiescianæ Domus, Præbendarios cum usu Robettæ, Muzetti & Mantoletti nigri coloris clementer promovisti, non alio intuitu & fine, nisi ut Regia SOBIESCIANA Domus & memoria meritorum ejus in Christianam Rempublicam in hac Basilica, in qua Regii Antecessores Serenissi-

mus q. Socer, cum Regio Fratre Constantino piè in Domino quiescunt, sub hac particulari honoris distinctione in perpetuum vigeret, perēnaret q. Cùm igitur Regio Sobiesciano Nomini per hæc aliaq. innumera Beneficia in me signanter devoluta, obstrictum me esse sentiam; in Regiam Majestatem Tuam Serenissimamq. ejus Prosapiam, in quam cum Scuto Gentilitio tota SOBIESCIORUM Gloria hæreditate transfusa est, hanc quoque meam minimam transferre ausim gratitudinem. Admitte REGUM CLEMENTISSIME be-

nigno ac clementi vultu hoc luguбre grati animi mei erga Divæ memoriæ Socerum REGIÆ Majestatis Tuæ, Dominumq; meum Clementissimum, ac ultimum Gratitudinis meæ Opus. Et quotquot hic devote ac sedulò congesta Regiæ SOBIESCIANÆ Dōmus numerabis monumenta, tot æterna SERENISSIMÆ Posteritati Tuæ & Gloriæ in sæculis, perennaturæ adscribe munimenta. Ita precatur

REGIÆ MAJESTATIS TUÆ

Devinctissimus ac humillimus Servus
Georgius Mocki.

APPROBATIO CENSORIS.

Synopsis pompæ funebralis Serenissimi Regii Principis JACOBI SOBIESKI, *in Collegiata Zołkieviensi celebratæ, cui Titulus:* GEMMA *Coronæ Sarmaticæ* JACOBUS LUDOVICUS *Primo-genitus* JOANNIS III. *Invictissimi Poloniarum Regis* FILIUS *&c. ut imprimeretur, facultatem dedi;*

M. CASIMIRUS JARMUNDOWICZ, Utriusquè Juris Professor, Ecclesiarum Collegiatarum

SS.

SS. OO. Cracoviæ Canonicus, Ilcuſſiensis Decanus, Studii Academiæ Poſnaniensis Director, Librorum per Diœcesim Poſnanienſem Synodalis Cenſor.

Datum in Collegio Lubranſciano Academiæ Poſnaniensis, Annô Dom: 1746. Die 6. Apr:

m.pp.

RELATIO
POMPÆ FUNEBRALIS
SERENISSIMI REGII POLONIARUM PRINCIPIS
JACOBI LUDOVICI.

PRimò intrando per portam majorem in Ecclesiam, cujus structura in Crucis formam, in medio habens peraltum ac perlucidum Hemisphærium, pro tunc verò obscuratum, solaq; luce cereorum & olei

olivarum illuminâtûm, octo Columnîs angularibûs à planitie parietum recedentibûs sustentatum, hæ verò Columnæ novâ arcuariâ ac cælatoriâ structurâ perrubri marmorei coloris à porta Templi ad majus Altare ex utraq; parte ita applanatæ, ut planum totamq; lucem repræsentantes oculis redderent prospectum. Inferiùs verò capellas arcuatas in paralello habentes, quas striæ dividebant, in his capellis aræ novîs Iconibûs tempori pullato accommodîs, erectæ, cereisq; lampadibûs ex oleo olivarum perlucidæ, arcus verò capellarum ab extra ornati novæ inventionis lampadibûs coloratîs, de quibus ignis in medio inclusus, diversum in modum Iridis spirabat colorem, candelabra varia deaurata cum brachiis pro numerosis cereis portandis cælatoriè elaborata, quædam striis applicata, quædam pensilia in medio arcûs capellarum pendentia, hinc inde vela ex serico raso coccinei co-

loris

loris, aureîs obducta fimbriis à ſummitate usquè deorſum in medio ligata habentia, quædam ſuper arcus cereîs ornata ſuum ſuperbè ediderunt lumen.

Super has arcuatas capellas coronices in longum extenſæ elevatæ ac cælatoriè fractæ, cereîsquè ornatæ, ſecundam portabant contignationem, habentem porticum cum choro muſicali applanatum, quem choro ſimilis marmoreus tegebat Peribolus, ſtriatim ſculptus, & variîs cinctus armaturîs; ſtrias quasquè candelabra pergrandia deaurata, & in brachiis ſuis illuminata, in ſummitate de medio majorem celatum ſpargentia ignem, exornabant. Parietes verò in longum ſericum raſum coccinei coloris in ſummitate tæniolîs aureîs fracto labore obductum, & Stemmata ex una parte Domus Regiæ Sobieſcianæ rectâ lineâ procedentia, ex parte altera cognata tegebant, quæ intercalariter & in paralello peraſtrata rubri-

marmorei coloris cereis lampadibusq; perlucida in hunc modum dividebant.

Et quidem à majore Altari ex una parte.

I.

Super Coronam Imperialem hanc habens Inscriptionem:

Cæsare Bavaricum, ac Cæsare Austriacum.

Sub Stemmatibus verò hanc in compendio Genealogiam.

CArolus VII. Romanorum Imperator semper Augustus, Maximiliani Emmanuelis Electoris, ac Thereſiæ, Cunegundis Electricis Bavariæ, Jacobi Ludovici Regii Poloniarum Principis, Sororis Germanæ Filius, cum Maria Amalia Josephi I. Romanorum Imperatoris Filia, Maximiliani & Josephi tum Thereſiæ & Benedictæ Regiorum Principum Pater Glorioſiſſimus.

II.

II.

Superius.

Regium Sobieſcianum, ac Regium De Arquain.

JOannes III. Rex Poloniarum Invictiſſimus, Jacobi Sobieski ex Regio Sobieslai Sanguine oriundi, Primi Senatoris Regni Poloniæ, Caſtellani Cracovienſis, & Theophilæ Joannis Danielowicz Palatini Generalis Ruſſiæ Filiæ, magni Stanislai Zułkievii Neptis, Filius, cum Maria Caſimira Poloniarum Regina nata Marchioniſſa De Arquain ex Regio Capetto Galliæ Regum Sanguine procedente, Magnorum Trium Regiorum Principum Jacobi Ludovici, Alexandri & Cõſtantini, ac Thereſſiæ Principis Electricis Bavariæ, Pater Maximus.

III.

Superiùs.

Regio Anglicum, ac Regio Sobieſcianum.

Infe-

Inferiùs.

JAcobus III. Magnæ Britaniæ, Franciæ, Scotiæ ac Hyberniæ Rex Jacobi II. eorundem Regnorum Hæreditarii Regis ac ex iisdem pro susceptâ Fide Romano-Catholica propulsi, Filius, ac MARIA Clementina Regina Conjunx, Duorum Regiorum Filiorum Caroli Odoardi Valliæ Principis, ac Henrici Eboracensium Ducis, Mater Pientissima, Regii Poloniarum Principis Jacobi Filia tertio-genita.

IV.

Superiùs,

Ducale Bovillonicum, ac Regium Sobiescianum.

Inferiùs.

FRidericus Mauritius Dux de Bovillon Princeps Averniæ, ac Maria Carolina Conjunx, Caroli ac Ludovicæ Principum Mater desideratissima, Regii Poloniarum Principis Jacobi Filia secundo-genita.

V.

Superius.

Ducale Radźivillianum, ac Ducale Wiśnioviecciánum.

Inferius.

Michaël V. Sacri Romani Imperii Princeps, Dux in Nieśwież & Ołyka, Radziwiłł, Caſtellanus Vilnenſis ac Magni Ducatus Lithvaniæ Campi Dux. Caroli I. Ejusdem Magni Ducatus Cancellarii Filius, ac Michaëlis I. Procancellarii & Campi Ducis, tum Cathatinæ Regis Poloniarum Joannis III. Germanæ Sororis, Nepos, cum Franciſca Conjuge, de Regio Wiſnioviecciorum Sanguine Januſſii Caſtellani Cracovienſis, Primi Senatoris Regni Poloniæ, Filia unica; duorum magnæ ſpei Filiorum Principum, Januſſii ac Caroli, nec non Theophilæ Carolinæ ac Ludovicæ trium Filiarum Principum, Pater Præclariſſimus, in Zułkiew Dominus & Hæres.

VI.

VI.

Superius.

Ducale Zułkievianum ac Herburtianum.

Inferius.

STanislaus Zułkiewski Magnus Cancellarius ac Supremus Dux Regni Poloniæ, Ecclesiæ Insignis Collegiatæ, arcis, mæniorum ac Civitatis Zułkievienſis Fundator Maximus, cum Regina Comitissa de Herburt Conjuge, Joannis a Scythis in conflictu pro Fide & Patria occisi, ac Sophiæ Filiæ unicæ Pater Optimus, Regii Poloniarum Principis Jacobi Abavus exoptatissimus.

VII.

Superius.

Ducale Danielovicianum, ac Zułkievianū.

Inferius.

JOannes in Olesko Danielowicz Palatinus ac Generalis Terrarum Russiæ cum Sophia Conjuge, unicâ Magni Zułkievii

Filiâ

Filiâ, Stanislaï à Tartaris in conflictu captî, ac pòst barbarè occisi, ac Theophilæ Pater, Regii Poloniarũ Principis Jacobi Proavus.

Ex altera parte à majori Altari. Stemmata cognata Regiæ Sobieſcianæ Domui; ſuperiùs ſuas habentia inſcriptiones, inferiùs verò breves in compendio Genealogias.

I.

Superius.

Cæſare Auſtriacum ac Electorale Neoburgicum.

Inferius.

LEopoldus I. Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, Hiſpaniarum, Hungariæ ac Bohemiæ Rex, Archi-Dux Auſtriæ cum Eleonora Principe Palatina Rheni Neoburgica, Conjugis Regii Poloniarum Principis Jacobi Germana Sorore, duorum Romanorum Imperatorum Joſephi I. ac Caroli VI. nec non Regiarum Principum ac Archi-Ducum Eliſabethæ, Magdalenæ

ac Annæ Joannis V. Portugalliæ Régis Reginæ Conjugis, Pater Glorioſiſſimus.

II.

Superiùs.

Regio Hiſpanicum, ac Electorale Neoburgicum.

Inferiùs.

CArolus II. Hiſpaniarum ac Indiarum Rex Catholicus, cum Marianna Principe Palatina Rheni Neoburgica Philippi V. Regis Catholici Pater, Regii Poloniarum Principis Jacobi Cognatus.

III.

Superius.

Regio Portugallicum, ac Electorale Neoburgicum.

Inferius.

PEtrus II. Rex Portugalliæ, cum Maria Sophia Principe Palatina Rheni Neoburgica, Joannis V. Regis Portugalliæ, Ferdi-

Ferdinandi ac Mariæ Barbaræ Regiorum Principum Pater, Sereniſſimi Poloniarum Principis Jacobi Cognatus.

IV.

Superiùs.

Regio Polono Saxonicum, ac Cæſare Auſtriacum.

Inferius.

AUguſtus III. Rex Poloniarum, Elector, ac Dux Saxoniæ cum Maria Joſepha Joſephi I. Romanorum Imperatoris, Filia, ac Sereniſſimi Regii Poloniarum Principis Jacobi, Nepte, Fridericum Auguſtum, Xaverium, Carolum, Albertum, Clementem, quinque Regios Filios, ac Mariam Amaliam Caroli Neapolis ac Siciliarum Regis Conjugem, Mariam Annam, Mariam Joſephaam, Mariam Chriſtinam, Mariam Eliſabetham, Mariam Cunegundem, ſex Principes Filias Orbi progenuit.

V.

Superius.

Electorale Neoburgicum, ac Haſſiæ Darmſtadienſe.

Inferius.

PHilippus Vilhelmus Elector Palatinus Rheni Dux Neoburgicus, cum Eliſabetha Amalia Principe Filia Landgraviorum Haſſiæ Darmſtadienſium quinq; Filiarum Reginarum, ac octo Filiorum Principum Electorum ac Ducum Pater Glorioſiſſimus, Sereniſſimi Regii Poloniarum Principis Jacobi Socer deſideratiſsimus.

VI.

Superius.

RegioLotharingicum, ac Cæſare Auſtriacum.

Inferius:

FRanciſcus Lotharingiæ Princeps Regius ac Magnus Dux Hertruriæ cum Thereſſia Bohemiæ ac Hungariæ Regina Caroli

VI.

VI. Romanorum Imperatoris Filia, ac Regii Poloniarum Principis Jacobi Nepte, Carolum Archi-Ducem Austriæ ac duas Arch-Duces Filias Mundo edidit.

VII.

Superius.

Ducale Parmesanum, ac Electorale Neoburgicum.

Inferius.

EDoardus II. de Farnese Dux Parmæ & Placentiæ, ac Regii Poloniarum Principis Jacobi Cognatus, cum Dorothea Sophia Principe Palatina Rheni Neoburgica Elisabetham Philippi V. Regis Hispaniarum ac Indiarum Catholici, Conjugem Reginam procreavit.

In eadem etiam linea & in eodem tractu & parî modô chorum & organa ornârunt Stemmata Regiæ Sobiescianæ Domui in Regno Poloniæ ac Magno Ducatu Lithva-

niæ

niæ cognata, præsertim Ducum Radzivillio-
orum, Sanguſciorum, Jabłonowſciorum,
Lubomirſciorum & Koniecpolſciorum, ac
ſuper hæc omnia ſeorſivè Stemmata, vide-
batur una in alto Corona Regia inverſo ca-
dens cum lugubri hac ex Threnis Jeremiæ
expreſsione.

Verſus eſt in luctum Chorus Noſter,
& Organa noſtra in vocem flentium.
Cecidit Corona Capitis noſtri,
Thren: 5. Verſ: 16.

SUper hæc omnia Stemmata tertiam con-
tignationem Ars Coronaria prægrandis
& lata parietes totius præcingens Eccle-
ſiæ noviter extructa, commodamquè ex-
hibens deambulationem pro illuminandis
& extinguendis cereis ac lampadibus ar-
cuatim & affabre ibidem per gyrum
accommodatis, præſentabat, ſuper has co-
ronices in arcubus tholi, quos ſtriæ illu-

mina-

minatæ distinguebant, in quovis separatim historia bellicarum actionum Regiæ Sobiescianæ Domus, præsertim & harum, quibus & Ipse Serenissimus Regius Poloniarum Princeps Jacobus præerat, celebremque se reddidit, legebatur.

Et quidem in parvo choro à parte una bellicæ actiones Sereniſſimi Regis Joannis III. adhuc Supremi Regni Poloniæ Ducis, in primo arcu majori ex parte majoris Altaris, Janina, id est Scutum seu Stemma Regium super globum terrestrem erectum, supra se in globo Cœlesti simile ex stellis habens Scutum cum inscriptione Astrologorum: *Scutum Sobieſcii.* Sub scuto verò terrestri Epigraphe legebatur:

In expugnabile Scutum
Terris Astrisque triumphans.

In secundo arcu idem Scutum erectum Ducali coronatum Mitrâ,

ac

ac variis circumdatum armaturis ac Trophæorum signis hanc superiùs præsentabat descriptionem.

IN expugnatis direptisquè Turcarum ad Chocimum Castris, ibiq; plusquam octuaginta millibûs Barbarorum deletis, altero ab obitu Michaëlis I, Poloniarum Regis die, virtute & Imperiô Joannis Sobieski Supremi tunc Exercituum Poloniarum Ducis, post Poloniæ Regnantis Joannis III. Annô Victoris DEI MDCLXXIII. Novembris XI. ipso Divi Martini Militum & Heroum Patroni Die.

Inferius verò id ipsum versu expressum.

Infractus Clypeus gladios & tela retorquens
Civibus alta quies, hostibus Umbo gravis.
Millia dum una dies ad Choccimum octuaginta
Et Duce, deleri plura, Joanne videt.
Jam didicisti tunc Otomanne: videre Joanni
Vicisse est, si hæc Dux? quantane Rex faciet?

In tertio arcu Idem Scutum varias sub se devictas habens Scytharum nationes, hanc verò superiùs descriptionem:

Turcarum, Calmucorum, Tartarorum, Cosacorum ac Valachorum sæpius Debellator ac Victor Joannes adhuc Supremus Exercituum Regni Poloniæ Dux.

Inferius hoc habens Distichon:

Quid juvat Heroum prægrandia scribere gesta?
Quod spectare voles; omne Janina dabit.

EX diametro verò Heroicæ ac Bellicæ actiones Stanislai Zuſkievii Magni Cancellarii ac Supremi Exercituum Regni Poloniæ Ducis, Sereniſſimi Poloniarum Regis Joannis III. Proavi, ac primi Fundatoris Basilicæ hujus Insignis Collegiatæ Zuſkievienſis ac mæniorum, legebantur.

Et quidem in primo arcu Solea seu Stemma Zułkievianum, Vaticinium suum hoc Disticho exprimebat.

Exoriare aliquis Nostris ex Ossibus ultor
Dux Solea exoptat, Rexq; Janina dabit.

In secundo arcu hæc eadem Solea Zułkieviana variis armaturis Trophæorumquè signis circumdata, superiùs hanc habens descriptionem:

IN profligato ad Kłussium numerosissimo Moschorum & exotico confœderatorum exércitu sub auspiciis Sigismundi III. Polonorum & Svecorum Regis, Ductu verò & Regimine Stanislai Zułkiewski tunc Palatini Kiioviensis & Exercituum Poloniæ Campi Ducis, devictîs ibidem tribûs Fratribûs Supremîs Moschoviæ Ducibûs & secum in Poloniam abductîs, Regiquè Var-

Varſaviæ præſentatis, ac poſt ibidem demortuis, totum Ruſſiæ Imperium Regi & Reſpublicæ Polonæ fecit tributarium ac Hæreditarium Annô M.DC.X. Die IV. Julii.

Idem verſu inferius expreſſum.

Tu Pater Heroum Zutkievi Victima legum
Monſtrâſti Patriis prælia quanta dare
Expedit, ac quæquæ pro legibus ardua ferre,
Vincere ſive mori, Cordis utrumquè Tui.
Inquè tribus Ducibus captis Moſchum ſuperâſti
Urbs, arx, Sancta etiam hæc, plura trophæa canunt.

In tertio arcu eadem Solea Zutkievviana gloriosis laureis ac trophæorum signis ſtipata, hanc hiſtoricam præſentabat deſcriptionem.

FOrtunâ æmulâ, aut invidâ potiùs, poſt tot partas de Barbaris victorias Stanislaus Zutkievius Magnus Regni Poloniæ Cancellarius ac Supremus Exercituum Dux à

Valachis perfidis ac profugis in conflictu elusus ac deceptus, plurimîsq; Polonorum suorum hinc intimoratîs destitutus, velut alter Machabæus cum sex millibus suorum contra plus centena ad Cecoram decertans, dextrum Cornu fractum incautè secutus, hinc à reliquis inimicorum à tergo involutus, glorioſam mortem in gloriæ præposuit fugæ. Annô M.DC.XXII. die VI. Octobris.

Inferiùs verò id super hæc habens Distichon:

Hæc qui das Famæ vestigia Magne Virorum,
Vis paucisquè mori, quàm fugere & regere.

IN majori verò choro in quatuor permagnis arcubus, etiam in parte tholum occupantibus & carbasô tectis, in quibus actiones bellicæ Serenissimi ac Invictissimi Poloniarum Regis Joannis III. Ducente etiam in iisdem partem exercitûs Regio Filio & Prin-

Principe Jacobo, sub symbolis Janinæ seu Scuti Regii Sobiescianì, alludentis ad id, Cœli Empyrei, quod Astrologi etiam exteri in globis suis Empyreis scribunt & vocant, *Scutum Sobiescii*, expressæ.

Et quidem in primo arcu partis unius, Janina seu Scutum Sobiescianum, recta stans Regio Coronatum Diademate, stipatum, à lateribus variis armaturis & armis ac trophæorum signis.

Super se hanc historicam habens Descriptionem:

PUgna seu actio bellica data Turcis ad Viennam Austriæ, quò in auxilium ab Imperatore Romanorum Leopoldo. I. invitatus Joannes III. Poloniarum Rex ire renuit, donec oppignoratam Romanorum Imperatoribus Sarmatici Regni in eligendo Rege alio, (nisi quem Imperator vellet,) libertatem, quam Prædecessor Illius Joannes

nès Casimirus Rex pro subsidiis contra Carolum XI. Sveciæ Regem, Regnum Poloniæ vastantem, coactè invadiaverat per cyrographum, unà cum eodem vindicaret. Liberatâ dein Viennâ ac Hostibûs cæsîs & fugatîs, quos Regius Princeps Jacobus non minus Martiali, quàm juvenili fervore usquè ad vesperam insecutus Victor Urbem ingrediens, Salvator salutatus Annô M.DC.LXXXIII.

Inferius verò idem versu expressum.

Te Salvatorem Germania, Teq́ Vienna,
Te dicit vastum Cæsaris Imperium.
Christiadum totus Clypeô hôc servatus & Orbis.
Stant Patriæ leges, statq́ Polona salus,
Vincere libertas quoquè provenit hoc rediviva!
Cumquè vices nequeas, solve pias lacrymas.

IN eadem linea in inferiori arcu Janina seu Scutum Sobiescianum Regio Diademate coronatum de terra elevatum versùs Cœlum Empyreum sibi apertum, varia infra

fra se trophæorum insignia relinquens, cum hac historica superiùs descriptione.

Pugna seu actio Bellica data Turcis Scythisquè reliquis fœderatis ad Strygonium in Hungariæ Regno, Urbe eadem capta, Hostibûs cæsîs, prostratîs, captîs, reliquîsq; ex toto Regno propulsîs strenuè ibidem agente Regio Principe Jacobo totum Imperium hinc ab Hoste Othomano securum reddidit, Annô M.DC.LXXXIII.

Inferiùs idem versu expressum:

Arma cruentatîs latè fulgentia campîs
Luna Othomannia & Tu, luce repressa Janin,
Barbara Gens omnis quos hæc Strygonia clades
Fœdere conjunctos enumerat socios,
Hactenus an licuit vobis extollere fastum
Christiadum in Terras, usquè Janina fuit.

EX diametro in majori choro & arcu superiori Janina seu Scutum Regium jam in Cælum Empyræum elevatum, & nubibûs dimidiô tectum hanc sub se historicam habens descriptionem. Pu-

Pugna seu actio Bellica data Turcis, Tartarisquè ad Parkanum à Rege Joanne III. eâquè liberatâ ac hostibûs profligatîs & profugîs insequente etiam eosdem Regio Principe Jacobo Annô M.DC.LXXXIII.

Inferiùs verò idem versu expressum:

O Regale Decus, magni spes tota Gradivi
Gentis delicium ac unicus Orbis amor,
Deseris en Terram Clypeus populiq; Salutem!
Prostratum toties Gens Othomana Caput
Extollet! jam jam & nostras remeabit in oras,
Umbo Janinus abit, quis modo tutus erit?

In inferiori arcu Janina seu Scutum Sobiescianum ex stellis in Cœlo Empyreo rectà stans, habensquè supra se coronam stellatam, indicans & in Cælis Scuto Sobiescio (in terris cum ultimo Sobiesciorũ Nepote Regio Principe Jacobo extincto) fixo non deesse Coronam, toties eidem in terris negatam.

Inferiùs in terris varias armaturas, arma, & Trophæorum Insignia relinquens cum

histo

historicâ expressione actionis Bellicæ ad Trembowlam Joannis III. Poloniarum Regis ejusquè in Persona ultimæ, celebrem se ibidem reddente Regio Principe Jacobo, Annô M.DC.LXXXVII.

Idemquè versu expressum;

Jamquè suo Cœli gaudent umbone tueri
Terquè Throno ac Patrio sponte Janina Polo
Excluſusquè solo, solus gaudebit Olympus
In tenebris plora, carmina mœstà cane
Tu Gens Heroum, en post tot tantosquè triumphos
Jam Tibi perpetuum datquè Janina vale

IN medio Ecclesiæ sub ipso Hemisphærio Castrum Doloris se usquè ad coronices tholi altitudinc extendens nova inventione & arte cælatoria in figura fracto-rotunda, positum, in fundamento trium ulnarum erecto, octo columnæ super stylobatis suis, totum reliquum coronarium opus cum tholo suo sustentabant. Architectura ejus Dorica composita; intra quasquè duas columnas Genius Virtutis, quorum quatuor

 affa-

affabrè sculpti, speciales quatuor, quibûs dum viveret, eminebat Regius Princeps Jacobus, virtutes repræsentabant.

Primus Genius Eleemosynæ, hanc Sacræ Paginæ in stylopata suo habens Epigraphē: *Eleemosynas illius enarrabit omnis Ecclesia Sanctorum. Eccl: 31. v. 11.*

Secundus Genius misericordiæ illam Sacræ Paginæ habens Epigraphen: *Ab infantia crevit mecum miseratio, & de utero Matris meæ egressa est mecum. Job. 31. v. 18.*

Tertius compassionis, illud S. Paginæ in stylopata suo legendum dedit: *Flebam quondam super eo qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi. Job. 20. v. 25.*

Quartus Patientiæ illud:

Si

Si bona ſuſcepimus de manu Domini, mala cur non ſuſcipiamus? Iob. v. 20.

SUper has columnas octo, ars coronaria peribolum ſtriatim fractum, variis armaturis ornatum ſuſtentabat, ſupra duas ſtrias à facie ingreſsûs Templi, duo Genii amoris affabrè cælati, quorum unus amorem Dei, cum hac S. Paginæ in ſtylobata ſuo epigraphe:

De omni corde ſuo laudavit Dominum, & dilexit eum, qui fecit illum. Eccl: 47. v. 10.

Alter amorem proximi repræſentabat cum hac epigraphe:

Oculus fui cæco, pes claudo, Pater eram Pauperum. Job. 29. v. 15.

RElıquas verò in gyrum ſtrias candelabra deaurata in brachiis ſuis & in ſum

mitate cereis illuminata ornabant, medium autem Castri Doloris proportionatè altus & rotundus texit tholus, summitas ejus affabrè sculptam exhibebat Famam, stantem supra stylobatam, in dextra habentem tubam cum pensili à medio charta, quæ hanc lugubrem Famæ per Orbem vocem legendam dedit.

Num ignoratis vos, quòd Princeps & Maximus (quia Primogenitus & ultimus) cecidit hodie. 2. Reg: 3. v. 30.

In manu verò sinistra scutum aliaquè insignia confracta tenens, & innixa super mortis figuram cũ hac S. Paginæ epigraphe: *Ibi confregit potentias arcuum, scutum & gladium. Psal. 75. v. 4.*

AD intra verò hujus feralis Domicilii supra quinq; gradus stratos sericô tonsô

tocci-

coccinei coloris aureis obducto fimbriis & filis aureis liberè defluentibus terminato, eminebat peribolus ovaliter arcuatus, ac ex omni parte diaphanus, qui equidem sericô tonsô coccinei coloris aureis longioribus obducto fimbriis, filisq; longioribus aureis liberè defluentibus terminatô stratus, succollantibus quatuor magnis Aquilis argenteis naturalis effigici; Regium cum corpore Principis Sereniſſimi portabat sarcophagum, vestitum sericô eôdem, in extremitatibus aureis obductum fimbriis, claviculis argenteis grandioribus affixus, à capite & pedibus totum argenteis tectum laminis; in quibus dies nativitatis & mortis Regii Principis expressus, à latere verò utroq; super elevato textili serico stragulo auro variato, hinc aurea Corona Regia aliaq; insignia Domûs, inde aurei velleris Equestris Ordo splendidè apparebant.

Ad

Ad caput ſarcophagi paulò inferiùs ex parte dextra Polonia in situ lugubri affabre ſculpta ſedens, in una manu Regni Poloniæ Stemma, in altera tabulam cælatam cum hac tenens expreſſione:

Polonia mærens ultimum ſuo Principi Magni Regis ſui Joannis III. Libertatis, ac Legum Vindicis Maximi, Filio, Sobieſciani Nominis ultimo, vale dicit.

Ex parte ſiniſtra Lithvania in manu una Stemma Magni Ducatus ſui, in altera tabulam cælatam cum hac lugubri tenens expreſſione:

Lithuania gemens, gratas ultimo magni ſui Ducis Joannis III. Patriæ ac Chriſtiadum Defenſoris Invictiſſimi, Filio, perſolvit lacrymas.

In

In gyrum verò sarcophagi supra omnes gradus in permagnis argenteis in copia candelabris cerei varii ad duodecem librarum accensi defluebant.

Sarcophagum Regium conopeum sericum aureis obductum fimbriis majoribûs, & filis longioribûs tegebat, de quo ex omni quatuor partium similia vela fimbriis aureis & filis terminata & in medio ligata ex arcubus mausolei hinc inde exibant Super arcum verò, qui frontẽ mausolei hujus præsentabat, in tabula cælata coronicibus affixa hæc legebatur inscriptio:

Clypeus Fortium cecidit, Clypeus Saul, quasi non esset unctus Oleô. 2. Reg: 1. V. 21.

Basis verò supra tabulam grandiorem cælatam superiùs in stragulo serico Scutum Aureum, Domus Sobiescianæ insigne cum Corona Aurea Regia præsentans, hoc legendum exhibebat Epitaphium: Cly-

Clypeus Fortium,

JACOBUS LUDOVICUS

Regius Regni Poloniarum & Magni
Ducatus Lithuaniæ
Princeps

JOANNIS III.

Regis Poloniarum Invictissimi,
Barbarorum Domitoris intrepidissimi,
Christjadum Defensoris Fortissimi,
Patriæ ac Legum Vindicis Glorioſissimi,

FILIUS,

Paternarum Expeditionum Bellicarum
Ad Viennam, Strigoniam, Parkanum,
Trembowlam & Chocimum
Imperterritus Comes,
Ultimus Regii Sobieſciani Nominis Hæres
ac tot tantîsquè viciſſitudinibûs
Infractus Heros
Unico Libitinæ tactu confractus
cecidit.

Cui

Cui Gallia vitam, Polonia mortem,
Primus Fratrum Parisiis natus
Annô M.DC.LXVII. Die II. Novembris.
Ultimus feralem Zołkievіæ clausit Diem
Annô M.DC XXXVII. die XIX. Decembris.
Et cui ter Patria solium noluisti Paternum
nunc semel precare æternum.

Basis versùs majus Altare exhibebat diem nativitatis & mortis Principis Regii cum hoc textu Sacræ Paginæ.

Dies Annorum Nostrorum, in ipsis septuaginta Anni. Psal. 89. v. 10.

Latus dextrum exprimebat decessum Ejus, sicut in plenitudine annorum, ita & meritorum.

Ingredieris in abundantia Sepulchrum, sicut infertur Acervus Tritici, Job. 5. v. 26.

Latus sinistrum de Principe hoc Regio quempiam finis sui admonebat.

Et vos sicut homines moriemini & sicut unus de Principibus cadetis Psal. 81. v. 7.

A Castro Doloris recedẽdo, in medio octo columnarum hemisphærium sustinenti-nentium, quatuor Obelisci seu Colossi altitudine coronices Tholi tangentes, Domum Regiam Sobiescianam in Rege Poloniarum JOANNE III. & tribus Regiis Ejus Principibus Filiis, JACOBO, ALEXANDRO, & CONSTANTINO extinctis, cujusquè cum Icone sua in medio Personam præsentabant. Epistylium verò Coronam Auream Regiam aliaq; insignia Domûs in stragulo serico aureis obducto fimbriis exhibebat. Obelisci ab imo ad summum variis trophæorum signîs, frondibûs laurorum & olivarum, cereîs, lampadibûsq; ornati, oculis intuentiũ mirandè & superbè se præsentabant cum his in stylobatis suis Epitaphiis.

Epita-

Epitaphium Sereniſſimi Regis Poloniarum JOANNIS III. à facie ingreſsûs Templi in primo Coloſſo.

EXprimit hæc Pyramis Magni Trophæa JOANNIS,
Magnum Cûi Nomen Turca, Vienna dedit.
Hic natus Civis, Belli Dux, Scipio Regni,
Scytharum Fulmen, Lechia ſceptra tenens.
Ad Chocimum Turcam proſtravit & usquè Meotim
Poſt, Salvatorem preſſa Vienna novit.
Terror Pannonicus meruit Virtute vocari,
Cùm Strigonas docuit, mox ſuperâſſe acies
Et Parcana dolet clades rubuiſſe Danubi
Sanguine Othomanno per ſua ſtagna Grani.
Quid reſonans poterit plus ſpargere Fama per Orbem?
Quando Urbs ſalva ſtetit, Cæſar & Imperium.
Aut referet Tantum Heroem quis carmine Vates?
Ipſaquè cùm virtus altiùs ire nequit
Ergo Viatores monumentis ſculpta videte:
Exiit an Major Rege JOANNE Ducum.

Epitaphium Regis JOANNIS III. in Frontiſpicio versùs Castrum Doloris.

Convolet Orbis,
Accurrat Civis,
Legat hoſpes,
Lugeant omnes!
Immortale JOANNIS corruiſſe Nomen.
Nomen!
Quod ſolo auditu terrebat & vincebat hoſtes.
Corruit
Clypeus Fortium,
Clypeus Saul cecidit,
Quaſi non eſſet unctus oleô.
Clypeus Jlle,
Patriæ Præſidium, libertatis Propugnaculũ,
Legum Vindex
Ac totius Chriſtianæ Reipublicæ Salus.
Nullo unquam labore,
Nullâ Fortunâ,
Nulla calamitate,
Nullo Armorum Orientalium pondere
Preſſus aut labefactus
Jam cecidit.

Pater

Pater Patriæ
Magnus Ille JOANNES III. Poloniarū Rex
Non sibi sed bono publico natus,
Qui suavi ac languido suo Regimine
Ita se omnibus exhibebat Dominū & Regē:
Ut Pater simul ex affectu noscerētur.
Vivere desiit
Ille, Ille Pater Patriæ,
Qui suarum oblitus
Semper Populorum studuit necessitati,
Regales, Solium comitantes, exosus Delicias
Subditis illas procurare non cessabat.
Unde
Volupe est Coætaneis
illarum meminisse felicitatum
Quibus sub Auspicatissimo JOANNIS
affluebant Regimine.
Nullā quidē Patria ab hostibus habuit pacē,
Sed an Bellum gererētur nesciebat.
Nullum vidit aut novit Hostem
illo in limitibus excubante & Bella gerente.

Vita

Vitâ ille Suâ
Inter continuas mortes
Cunctos vivere faciebat,
Suîs sudoribûs
Otium singulis comparabat,
Suâ vigilantiâ
Securitatem populo;
Tolerantiâ molestiarum
Liberos subditis producebat dies,
Suîs Casibûs stare,
Sua salute in morte projecta
Omnes vivere fecit.
Illũ unũ semper omniũ exceperũt pericula,
ille, ille meta vulnerum,
Quæ in Patriam plenîs Traciæ
Effundebantur pharetrîs,
Idem Trajanus, Idem Dux
Idem Imperator, Idem Miles;
Cum Corona & Paludamento Regali
Boni Publici induit Rationem,
Hinc

Ante liberatã à preſſura Othománorũ Viẽnã
Non prius in ſuccurſum pergere voluit,
donec per Regẽ JOANNEM CASIMIRUM
à Svecis cum Toto Regno preſſum
in Aula Imperatoria oppignoratâm
in Novo eligendo Poloniæ Rege
Libertatem vindicaret.
ille, ille JOANNES
Cujus Fama totũ Victoriîs impleverat Orbẽ,
In auge tamen felicitatum conſtitutus
Gloriâ & triumphîs parciſſimè uſus,
Deo uni eoſdem attribuens.
Trophæum ſimulacra
Chocimenſia, Viennenſia, Parcanẽſia, aliaq;
Non in aula ſua Regia,
Sed in hac Domo Domini
Zułkieviæ appendens
Nec ibidem illud ſuperbum:
Veni, Vidi, Vici,
Sed illud Sacræ Paginæ:
Dextra Domini fecit Virtutem.

Appo-

Appõnere voluit Symbolum.
Ille inquam JOANNES
In Quem unum
Dotes omnium antehac Regnantium
Munifica congeſſit Dextera
Varſaviæ Annô M.DC.XC.VI. XVII. Junii.
Die Sanctiſſimæ Triadi Sacra
Feralem proh dolor! clauſit diem.
Debuerat ſanè hic Princeps nunquã mori,
Cujus Vita
Quantum Sarmatiæ Regno attulit Gloriæ,
Mors tantum Felicitatis detraxit.
Stante Ejus vita
Stetit inconcuſſa Regni Noſtri Fortitudo,
& integritas.
Tunc primùm in viſceribus Patriæ
Hoſtes ſenſiſſe cæpimus,
Cum JOANNES eſſe deſiit,
Omnia poſt Illum Calamitatum
Super nos irruerunt agmina.
Relictum in Sepulchralibus hujus Baſilicæ
Marmo-

Marmoribus, impletum est Vaticinium:
Væ Genti insurgenti contra
Genus meum!
Altissimus enim vindicabit in eis;
Ne verò majorem ingratitudinis sentiamus
Vindictam,
Vivit adhuc in Regiis Posteris suis,
Vivit in Nepotibus JOANNES,
Ut & in Cordibus Nostris perennet;
Gratam ibidem ac æternam Benefactis Ejus
Inscribamus memoriam.
Secundus Colossus
à facie ingressûs Templi hoc Sereniſſimi Regii Poloniarum Principis
JACOBI in Stylopata sito legendum exhibebat Epitaphium:

Noluit Hic Magnus Regno præesse Polono
Nomine, sed voluit major inesse Polo

Maximus hinc factus felix cûi Optio facta est.
Maxima pro magnis Sceptra tenere Jovis.
Omnibûs Hic spretis securus jam modò dicit
Cùm Superos adiis Terra valeto mihi.

A Frontispicio verò versùs Castrum Doloris Epitaphium Illud:

Sta Viator
Lege & Luge!
Magnum JOANNIS Nomen
In ultimo hodie consepeliendum Nepote
Principe JACOBO LUDOVICO
Cum quo infelices mors luit vices.
Cecidit suppedaneus Terræ
Nomine ex suo Supplantator
Prima & ultima Regiæ Domus Planta
JOANNIS III. Regis
ac MARIÆ CASIMIRÆ
Poloniarum Reginæ,
Regibûs Digna,
Soboles Gloriosa,
Charissima Progenies,

In

In Juventutis adhuc Flore
Variarum Bellicarum Expeditionum
Contra Scythas & Barbaros
Individuus Patri Comes,
CAROLI VII.
Regnantis Romanorum Imperatoris
ac Bavariæ Electoris
PATRUUS,
JACOBI III.
Magnæ Britaniæ,
Franciæ ac Hyberniæ Regis
SOCER,
PHILIPPI V. Hiſpaniarum
Ac JOANNIS V. Portugalliæ Regum
Propinquus,
LEOPOLDI ac JOSEPHI I. & CAROLI VI
Romanorum Imperatorum
Archi-Ducum Auſtriæ
Pluriumquè Europæ Coronatorum
Tum Electorum Principum ac Ducum
Cognatus,

Sensit in Domo sua
Unctorum Domini Odorem Agri pleni,
Cui benedixit Dominus.
Thori Sociam adjunxit sibi
Hedvigem Elisabetham
è Domo Palatina Rheni Electorali
Neoburgica
Cæsarum, Regum, ac Imperii Electorum
Amitam.
Postquam implêsset dies
Annorum Nostrorum Septuaginta
11mâ Novembris inter animarum Natus
Lamenta
Non sine lacrymis majoriq; ploratu,
Præsentibûs
Sereniſſimâ Filia Carolinâ & Nepte
Duobûs Primîs Regni Poloniæ Proceribûs
Magnô Cancellariô ac Supremo
Exercituum Duce
Aliîsq; pluribûs Magnatibûs
Totiusq, Aulæ suæ Domesticîs

XIX. Decembris ultimum clausit Diem.
Tu Precare Viator
Ut sedeat cum Principibus
& Solium Gloriæ teneat.

COLOSSUS III.

Hoc Sereniſſimi Principis
ALEXANDRI, JOANNIS III.
Regis Filii Secundo-geniti in Frontiſpicio
Stylobatæ ſui repræſentabat Epitaphium:
Sereniſſimas Umbras habes Viator,
ALEXANDRUM
Nomine & Re Magnum
JOANNIS III.
Magni Poloniarum Regis Filium,
Vivam Patris Imaginem.
Hic
Linguarum Scientiâ, Hiſtoriarũ Monimẽtis
& ſingulari à tenetis eruditione
Excultus.
Alloquiô Gravis,

Omni-

Omnibus tamen affabilis,
Cuncta sciendi percupidus,
Politiâ atq; Regnorum peritiâ
In Juvenili ad stuporem ætate
Imbutus,
Ad Fortia agenda Animosus & Præcox,
Contra Scythas in Valachia ad Niemec
Primo Adolescentiæ Flore
Legionum Paternarum Ductor
Ac Victor.
Ad Regni Poloniarum Fasces
Pro pacisscenda undiq; concussa
protunc Republica
Multis precibus quæsitus
Majoribus Natu Fratribus
Præripere Palmam
Modestè renuit.
Imperatoribus ac Regibus
Ipsiq; Summo Pontifici
CLEMENTI XI
Cujus Oraculô ad Magna Natus

Acce-

Acceptissimus.
Tandem
In ipso maximæ Expectationis & spei Flore
Ad Singularem Omnium,
Summum Regiæ Domus mærorem
Ipsiusq; Summi Pontificis compassionem
Romæ XIX. Novembris Annô MDCCXIV.
Piè in Domino obiit.
Tua adhuc hìc deest compassio,
Eam cum lacrymis affunde Viator,
Ut Serenitas Hæc
Æternitati vivat Serenior.

COLOSSUS IV.

Serenissimi Poloniarum Principis
CONSTANTINI, JOANNIS
III. Regis Filii Tertio-geniti hoc
in Stylobata Suo legendum dedit
Epitaphium:

Chri-

Christiane Hospes
Siste gressum
Mentem non oculos in me converte;
Vis nosse me,
Quære ex Te,
Miraberis Magnum
CONSTANTINUM
Ex Magno Poloniarum Rege,
Quô Nemo Surrexit Major
JOANNE III.
Natum,
Imperatoribus, Regibus ac Principibus
Cognatum,
Ex Senatorio, & Comitum Wesseliorum
Sanguine
Præclarissimæ Genere, Prudentiâ,
Dexteritate, & Virtute, Conjugi
MARIÆ JOSEPHÆ
Copulatum.
Invenies Parvum,
Sum etenim,

Idem

idem Ego qui & Tu,
ex nihilo Homo,
in vita pulvis,
post mortem vermis,
unicum totius vanitatis speculum.
Hinc disce Viator:
nihil magni esse in vita,
minus manere post mortem,
& quam Ego ex naturæ debito
Zułkieviæ XXII. Julii, Annô M.DCC.XXVII.
inter Magdalenæ lacrymas
Annos natus XLIX.
in certo jam persolvi,
tu his jungito tuas,
& tuam certò
In incerto adhuc expecta.

SUperiùs duobus Colossis Regiis in magno Choro inter Columnas positis, & inferiùs aliis duobûs in parvo Choro positis, in quovis Columnarum angulo qua-

tuor Genii in ſuis peraltis Stylobatis ſtantes in lugubri ſitu affabrè cælati, deplorantes & in fæmineo ſexu deceſſum Regiæ SOBIESCIANÆ Domus, ſcilicet Hedvigem Eliſabeth Regii Principis JACOBI Conjugem, ac Tres Sereniſſimas Eorundem Filias Mariam CASIMIRAM Primo-genitam, Mariam Carolinam Secundo-genitam, Duciſſam de Bovillon. Mariam Clementinam Tertio-genitam, Magnæ Britaniæ, Franciæ ac Hyberniæ Reginam, manu una Cujusq; Iconem portantes, manu altera dolenter monſtrantes Eandem, aut lugubre ſignum præſeferentes.

Genius I.

Iconem Hedvigis Eliſabethæ Regii Principis JACOBI Conjugis præſentans, cum hoc in Stylobata ſuo Epitaphio:

Hedvi-

Hedvigis Elisabetha Amalia
præcipuum & singulare Ævi sui
quòad Prudentiam, Pietatē & Verecundiā
Virtutumquè omnigenarum
Decus & Augmentum,
JACOBI LUDOVICI
Regii Poloniarum Principis
Conjunx,
trium Principum Filiarum
MARIÆ CASIMIRÆ, MARIÆ
CAROLINÆ, MARIÆ CLEMENTINÆ,
dignarum Regnis Reginarum
MATER,
Serenissimorum PHILIPPI VILHELMI,
Electoris Palatini Rheni,
ex Principibus Neoburgicis,
ac Elisabethæ Amaliæ,
De Domo Landgraviorū Hassiæ Darmsta-
diensium Magnorū in Europa Principum
FILIA,
JOSEPHI I. ac CAROLI VI.

Romanorum Imperatorum
ac Archi-Ducum Austriæ,
nec non
PHILIPPI V. Hispaniarum,
JOANNIS V. Portugalliæ Regum,
Amita,
Eleonoræ Magdalenæ pientissimæ,
LEOPOLDI I. Romanorum Imperatoris,
MARIANNÆ CAROLI II.
Hispaniarum & Indiarum Regis,
MARIÆ SOPHIÆ
PETRI II. Lusitaniæ Regis,
DOROTHEÆ SOPHIÆ
ODOARDI & FRANCISCI Fratrum,
Ducum Parmensium,
Conjugis,
VILHELMI Electoris Palatini Rheni,
VOLFGANGI Episcopi Vratislaviensis,
LUDOVICI ANTONII
Magni Ordinis Teutonici Magistri,
Electoris Archi-Episcopi Moguntinensis,

CARO-

CAROLI PHILIPPI
Electoris Palatini Rheni,
ALEXANDRI SIGISMUNDI
Augustæ Vindelicorum Episcopi,
FRANCISCI LUDOVICI
Magni Ordinis Teutonici Magistri,
Archi-Episcopi Electoris Moguntiæ,
Episcopi Vratislaviensis,
Germana Soror,
omnium penè Europæ Coronatorum
Electorum, Principum, ac Ducum
Propinqua.
Unde
omnibus in Orbe Principibus
Veneranda.
Sola mors
secluso omni respectu
in florentissima adhuc ætate,
post Annos Natam Quadraginta Novem
Olaviæ in Silesia Annô M.DCC.XXII.
Die X. Augusti, Sacra sancto Laurentio

Ex

ex hac temporali sustulit vita,
tu Ei Viator precare æternam.

Genius II.

Iconem Mariæ Casimiræ Primo-genitæ Regii Principis JACOBI Filiæ exhibens, cum hoc in Stylopata Epitaphio:

MARIA CASIMIRA
Regii Poloniarum Principis
JACOBI LUDOVICI
Filia Primo-genita,
JOANNIS III. & MARIÆ CASIMIRÆ
Regum Poloniæ
Neptis,
post glorioſa Regis Avi ſui fata
Reginam Aviam Romam comitata,
pietatem, verecundiam,
ac omne virtutum Genus,
quod à Pientiſſimis hauſit Parentibus,

In

in Urbe Sanctitatis Matre
per Decades propagavit.
Mortuâ Reginâ Aviâ
ad Regium Patrem Olaviam rediit.
Et quam Regia Princeps Mater
Nono menſe Orbi genuit,
Nonô poſt ſe genuit & Cœlo,
dũ Olaviæ die XVI. Maji A. M.DCC.XXII.
Obedientiſſima Filia
Menſe Nono pientiſſimã ſecuta eſt Matrẽ,
& quam ex ſe Virginem Orbi edidit,
Eandem in uterum terræ
Virginem ad ſe recepit,
dum in uno cum Principe Matre
in Eccleſia Cathedrali Vratislavienſi
condita eſt tumulo.
Appone Viator:
Requieſcant in pace.

Genius III.

Iconem Mariæ Carolinæ Regii

Prin-

Principis JACOBI Filiæ Secundo-genitæ cum hoc in Stylopata suo dolenter exhibebat Epitaphio:

Advenæ & Incolæ,
Hospites & Cives,
vultum ad mæstitiam,
habitum ad luctum
componite!
MARIA CAROLINA
Regii Principis JACOBI
& Elisabethæ Principis Neoburgicæ
Filia Secundo-genita
FRIDERICI MAURITII Ducis de Bovillon
Conjunx,
CAROLI ac LUDOVICÆ
Principum Avorniæ Mater,
Ultima Regiæ SOBIESCIANÆ Domus
Zułkieviæ post Patrem
Hæres,

Ola-

Olaviæ xxv. Novembris A. M.DC.XC.VII.
Nata,
Zulkieviæ VIII. Maji, Annô M.DCC.XL.
Mortua
Et quam in eadem
transituram in terris Domûs Gloriam
miraris Viator,
in Cœlis Ei precare perennem.

Genius IV.

Iconem Mariæ Clementinæ Magnæ Britaniæ Reginæ JACOBI Principis Regii Filiæ Tertio-genitæ lacrymando præsentans, ac hoc in Stylobata suo Epitaphium:

Flete Virgines,
Lugete Matronæ,
Plangite Conthorales,
Ordini vestro ereptum Decus,

Vestrum Exemplar & speculum,
MARIAM CLEMENTINAM
Magnæ Britaniæ, Franciæ, ac Hyberniæ
Reginam
JACOBI II.
Regiam Conjugem,
CAROLI ODOARDI Valliæ Principis
ac HENRICI Eboracensium Ducis
Matrem,
JOANNIS III. Regis Poloniarum
Neptem,
Quæ Religionem in Deum
Charitate in omnes,
Severitate in seipsam,
Morum integritate ac Sanctitate eximia
pie occubuit.
Aut verius
Hanc terrenam in Cœlestem,
transitoriam in perennem
mutavit vitam,
Romæ Die XVIII. Jan: A. MDCC.XXXV.

Cùm

cùm Annos Triginta tres Menſes ſex
vivendo peregiſſet,
In memoria æterna erit juſta
& memoria Sanctitatis Ejus benedicetur.

INferiùs duobus Coloſſis Regiis in magno Choro, ſuperiùs verò in parvo, in medio Columnarum Hemiſphærii, quatuor minores obeliſci ſeu Coloſſi in Stylobatis ſuis, paulò abſimiles in magnificentia ſua prioribus Regiis, habentes in epiſtylio ſuo Mitras Ducales cum Clava & Inſigni Ducũ, in ſtragulo ſerico aureîs fimbriîs obducto, palmîs & laureîs uſq; deorſum ornati, cereiſq; & lampadibûs accommodè illuminati, repræſentantes quatuor Patriarchales Domos Zołkiev æ Hæredes, ſcilicet I. Coloſſus STANISLAUM ZOŁKIEVIUM, Magnum Cancellarium & Supremum Regni Poloniæ Exercituum Ducem, Primum Zułkieviæ Fundatorem & Patriarcham II. JOANNEM DANIELOWICZ,

WICZ, Palatinum Generalem Terrarum Russiæ, Generum Magni Stanislai Zułkievii. III. JACOBUM SOBIESKI, Primum Senatorem Poloniæ, Castellanum Cracoviensem, Generum Prafati Daniclovicii ac Magni Zulkievii Nepotem. IV MICHAELEM Ducem in Nieswież & Ołyka RADZIVIŁŁ, Cancellarium ac Ducem Exercitûs Magni Ducatus Lithuaniæ, Generum JACOBI SOBIESKI, ac Nepotem Magni Zulkievii, sua quisq; Iconc in medio suum distinguebat Colossum, in Stylobata verò suò quisq; Epitaphio.

COLOSSUS I.

STANISLAUM ZOŁKIEWSKI Magnum Cancellarium & Supremum Regni Poloniæ Exercituum Ducem, Primum Patriarcham

cham ac Fundatorem Basilicæ Insignis, Mæniorum, Arcis ac Civitatis à suo Nomine Zułkieviæ, cum hoc in Stylobata suo repræsentabat Epitaphio:

Habes Christiane Hospes
Magnum Regni Poloniæ Cancellarium,
ac Supremum Exercituum Ducem,
Primum mæniorum, Arcis ac Basilicæ hujus
Conditorem,
ultimum sui Nominis Hæredem,
ac Nepotem,
Qui Orbi ac Patriæ futurus esset Heros,
ipsa Ejus indicavit infantia.
Nam Quem vix natum incauta Nutrix
ardori Solis in Pomerio exposuit,
Aquila prægrandis
umbrâ alarum suarum protexit.
Adul tior factus,

&

& vix aptus regere ferrum,
jam illud in hostes Patriæ convertit,
Adversa pati,
ac Fortia agere à teneris didicit.
Contra Maximilianũ Archi-Ducẽ Austriæ
Pseudo-Electum Poloniæ
in Silesia ad Byczyn pertinacissimè pugnans
& Campi-Ducem agens,
glande plumbea in crure trajectus,
Victor eundem in Poloniam adduxit.
In Livonia ad Rivaliam
Ducẽ Reinholdum cũ suis Svecis prostravit,
Cosacos Zaporovios
cum suo Duce Nalevaiko rebelles,
armis domuit,
Scytharum incursiones
non procul Podoliæ Cameneco,
fortiter repressit,
pacem cum Turcis,
æquîs Pactionibûs
suâ Prudentiâ & dexteritate restituit,

&

& ad Oppidum Buſſam cum Skindero Baſſa
glorioſiùs terminavit.
Moſchoviam Poloniæ ſubjugavit,
ac Tributariam fecit.
Tres magnos Moſchoviæ Duces ac Fratres
Baſilium, Demetrium & Joannem Suyſcios,
vicit & cæpit,
ac Regi SIGISMUNDO
Varſaviæ præſentavit.
Tandem
plurimis pro Patria bellis
præclarè ac gloriosè geſtis,
in nova contra Turcas Expeditione
contra plus centena Scytharum millia
ex diſcordia Civium
& perfidia Valachorum Profugorum
ſolis ſex millibus Polonorum
velut alter Machabæus
glorioſam pro Fide & Patria mortem
ingloriæ præpoſuit fugæ;
à Solis ortu ad occaſum propè decertans

etiam

etiam Hostes in fugam vértit.
Fugientes verò fervidè insecutus
Immortalis in medio Eorũ cecidit Victima.
Annô M.DC.XXII. Die VI. Octobris.
Ubi usq; hodie in Campis Cecora
Marmorea extat Columna,
non sine populorum lacrymis.
feralem hanc memoriam deplorantibus
Cui & ipsi Barbari
suas non denegârunt lacrymas.
Tu adijce Tuas Christiane Hospes,
& Viro pro Lege & Patria tam glorioso
Gloriam & Requiem precare æternam.

COLOSSUS II.

JOANNEM DANIELOWICZ, Palatinum Generalem Terrarum Russiæ Generum Stanislai altè præfati Zutkievii, cum suo in Stylobata exhibebat Epitaphio: Mo-

Monumentum Hoc
JOANNIS à Zurow in Olesko
DANIEŁOWICZ
Stanislai Zułkiewski Magni Cancellarii
& Supremi Exercituũ Ducis Regni Poloniæ
Generi.
Mirare Hoſpes!
Hic juveniles Annos
in Moſchovitico exercuit Bello,
& extincto à Barbaris Glorioſo Socero ſuo
ejusq; Filio unico JOANNE Zułkievio,
non aliud adultior factus, ſtudium ipſi fuit,
quàm Avitum Sanguinem
vindicibûs ulciſci Armîs,
memor Parentum ſuorum Teſtamentarii
ſibi legati:
Exoriare aliquis Noſtris ex Oſſibus ultor.
Hinc omnes ſuos contra Scythas
Sanguine, & Marte impendit conatus,
nec unico Filio ſuo Stanislao pepercit,
cumq; animo & exemplo ſuo induxit

pro Patria & Avito Sanguine
glorioſam obire mortem.
Donec & ipſe
Annô M.DC.XLII. Die II. Novembris.
Glorioſus pro Patria occubuit,
Et quidem intra Fidelium animarum lamẽta
non ſine fidelium ſibi lacrymis
æternoq; Animæ ſuæ ſolatio.

COLOSSUS III.

JACOBUM SOBIESKI, Caſtellanum Cracovienſem Regis Joannis III. Patrem, Generum Joannis Danielowicz Ruſſiæ Palatini ac Magni Zułkievii Nepotem, cum ſuo in Stylobata figurabat Epitaphio:

Hoſpes
Buſtum hoc noveris eſſe
JACOBI à Sobieſzyn SOBIESKI,

Primo

Primi Senatoris Poloniæ
Caſtellani Cracovienſis,
Clariſſimâ ac vetuſtiſſimâ Janinorum Familiâ
orti,
in qua
licèt Pace Bellôq; plurimi Viri
Præſtantiſſimi
à ſexcentis ampliùs Annis floruerunt,
iſte tamen illos omnes
aut adæquavit, aut ſuperavit.
Nam cum pueritiam adoleſcentiamq;
per omnem honeſtarum artium cultum
exercuiſſet,
linguarum
Latinæ, Germanicæ, Gallicæ, Italicæ,
Hiſpanicæ,
quas & Regiones peragravit,
erat peritiſſimus.
His itaq; inſtructus, vividum ingenium
ad capeſſendam Rempublicam convertit.
Nactus eſt ibidē tempus plenū variis caſibûs,

funeſtum Bellîs,
atrox ſeditionibûs militum
ipſa etiam Pace durum;
ita tamen in Republica verſatus eſt:
ut nullam Belli Pacisq́; partem omiſerit.
In Moſchoviticis, Tartaricis, Turcicis,
Pruthenicis, ſervilibus demum cum Coſacis
bellis non vitæ, nō ſanguini proprio parcens
opibûs ut plurimum ſuîs
numeroſisq́; Cohortibûs Rēpublicam juvit.
Sanguinem quoq́; pro Patria
glorioſis profudit vulneribus.
Sed non minûs fortis Miles,
quàm Prudentiſſimus Pacis Cōciliator fuit.
Inter crudeliſſimum Turcarum
Tyrannum Oſmanum,
ferociſſimum Svecum,
immaniſſimos Moſchos,
atq́; Regnum Poloniæ
ipſo conciliante,
Magna cum Reipublicæ Gloria

Fœdus

Fædus initum,
Pax firmata.
Sed & Domestica Pacis negotia
nemo sedulius tractavit,
nemo feliciùs confecit.
Quoties seditiones militum compescuit,
Quoties fluctus Comitiorum
Prudentî Consiliô composuit,
Præsertim in Electione Regis
VLADISLAI IV
Una omnium voce
cùm Mareschalcus electus præfuisset.
Ita prudentissimè munus hoc obivit,
ut negotium tam arduum;
quod procellis ante suis
pene Regnum hoc ad interitum confecerat,
magno Reipublicæ emolumento
Felicissimo coronaverit fine.
Nec minori quoq; sollicitudine
privatorum negotia tractavit.
Nam totũ se Patriæ & amicis ita impenderat

ut juremeritò
æternam in omnem posteritatem
Memoriam & Gloriam
ex rebus pro Patria gestis
promeruerit,
omniumq, Civium
pro laboribus in gratiam eorum susceptis
amorem sibi conciliaverit.
Et sicut
omnium amor & deliciæ
vivens fuerat,
ita moriens,
mæror & luctus extitit.
Obiit
communi omnium dolore,
Annum ætatis ingressus Quinquagesimum
Die XIII. Junii, Annô M.DC.XL.VI.
Tu Hospes
ut mortuo Vitam æternam
ita
Similes Patriæ Cives precare.

COLOSSUS IV.

MICHAELEM Ducem in Nieſwież & Ołyka RADZIWIŁŁ, Cancellarium ac Ducem Exercitûs Magni Ducatus Lithuaniæ, Generum JACOBI SOBIESKI, Caſtellani Cracoviēsis ac Pro-Nepotem Magni Stanislai Zułkievii cum ſuo in Stylobata Epitaphio diſtinguebat:

Siſte greſſum Viator,
intuere & mirare!
quantum
ludit in humanis Divinâ potentia rebus.
Et Tibi unum ſæculum
quartum Zułkievianæ Domus
oſtendit Patriarcham
poſt Zułkievios, Danielovicios, SOBIESCIOS, MICHAELEM I.

In

in Nieſwież & Ołyka Ducem
Sacri Romani Imperii Principem,
Magni Ducatus Lithuaniæ Procancellariũ
ac
Supremum Exercituum Ductorem,
CATHARINÆ
JOANNIS III.
Poloniarum Regis Germanæ Sororis
Conſortem,
Georgii Magni Lithuaniæ Pocillatoris
Sereniſſimæ Principiſſæ Anhaltinæ
Matrimoniô juncti,
ac CAROLI
Magni Ducatus Lithuaniæ Cancellarii
Duciſſæ SANGUSZKOVIANÆ Copulati,
PATREM,
MICHAELIS V.
ex CAROLO Nati
in Nieſwież & Ołyka Ducis
Caſtellani Vilnenſis
ac Exercituum Magni Lithvaniæ Ducis,

FRAN-

FRANCISCÆ URSULÆ
de Regio WISNIO WIECCIORUM Sãguine
JANUSSII WISNIOWIECKI,
Caſtellani Cracovienſis,
ac THEOPHILÆ de Regia
Leſzczyniana Domo
Unicæ Principiſſæ Filiæ
Matrimoniô juncti,
Duorum Magnæ ſpei Principum
CAROLI & JANUSSII
Triumq; Principum Filiarum
Patris,
nec non feliciter in Zułkiew Hæredis
AVUM,
Magni illius Stanislai Zułkievii
Primi Zułkievіæ Conditoris
Pro-Nepotem,
Quatuor Romanorum Imperatorum,
plurium Europæ Regum,
Imperii Electorum,
Ducum ac Principum

Cognatum.
Quæ & quanta
pro DEO, Ecclesia & Patria fecerit,
centena loquuntur monumenta,
& quod æstuans
Zułkievianum illud Antecessorum suorum
legatum
citò ex hac in alteram translatus vitam
exequi non poterat,
exoriare aliquis Nostris ex Ossibus ultor:
perennaturis suis Magni Nominis Posteris
explenda reliquit.
Immortalis est enim Memoria illius;
& nō recedet à generatione in generationē.

QUæ omnia, scilicet Castrum Doloris tam Colossos quàm Genios Regios, Pyramidesq; Ducales, Regia prægrandis Corona deaurata altiùs in medio spiræ Hemisphærii pendula, ex qua in gyrum lintea alba usq; in terram defluebant, nigricantibûs maculîs depicta, ut ab imo suspicientibus

tibus muſtellinæ viderentur pelles, cum his in interiori parte ornatis pellibus, ab extrà verò ſericô coccinei coloris Regiam Chlamydem ſeu Tentorium formans, hoc totum lugubre, oculis ſuperbum contexit Opus, à facie tamen ingreſsûs Templi & à facie majoris Altaris diaphanã relinquens lucem; ut lux & ſplendor majoris Altaris in toto proſpiceretur primo intuitu ingreſsûs Eccleſiæ.

Altare etiam majus nova cælatoria arte & modo Architecturæ Dorico totum ex marmore Orientali ficto de novo fabricatum deauratas habens Coronices, & à fundamento ſuper Stylobatis ſuis quatuor Virtutes Cardinales cælatoria arte affabre ſculptæ hanc in baſi Virtutibus Regii Principis JACOBI accommodam habentes Epigraphen:

I.

Prudentia.

Viam Prudentiæ oſtendit illi Dominus Iſa. 40. V. 14.

II.

Temperantia.

Recordatus Defuncti Temperantiam, Sobrietatem & Modestiam 2. Mach. 4. V. 37.

III.

Justitia.

Justitia ante eum ambulabit. Psal. 84. V. 14.

IV.

Fortitudo.

Accinxit fortitudine lumbos suos. Prov. 31. Vers. 17.

IN medio verò Altaris in Icone prægrandi S. JACOBUS Major Apostolus, dextra sua manum gerens Regii Principis JACOBI in genua inclinati, vestitu Hispanico & Aureo Vellere ornati; à Cujus latere Civitas Hispanica Compostella, & Ecclesia, in qua Corpus dicti S. Apostoli quiescit, quod & Princeps Regius visitaverat visebatur, manu verò sinistra sursum erecta, digitô extensô in Gloria Cœlesti Templum & Civitatem

San

Sanctam in pinnaculo Altaris expressam, & viâ fulgidâ patentem illi portam, hîs verbis indigitabat:

Ex hac in Illam.

SEreniſſimus Princeps Faciem in Civitatem Sanctam erectam & oculos habentem hæc Sanctæ Paginæ ſupra ſe expreſſa edidit verba.

Vidi Civitatem Sanctam Jeruſalem novam deſcendentem de Cœlo paratam ſicut ſponſam. Apoc: 12. ℣ 2.

Super Coronicibus deauratis in ſecunda Contignatione Aræ hujus, Turris prægrandis in altum erecta portam grandem & perlucidam patentem habens, quæ viâ inferiùs expreſsâ ducit ad Civitatem Sanctam, ſuper hanc Turrim in Gloria per Duodecē Portas clauſas & lucidas in nubibus ſignatam habentem ad intrà literîs perlucidîs hanc expreſſionem.

Hæc Requies mea in Sæculum Sæculi; hîc habitabo, quoniam elegi Eam. Pſal: 131. ℣. 14.

In

In Porta verò Turrîs in medio ſtans viſebatur Charitas cum chlamyde explicata & hac Epigraphe:

Univerſa delicta operit Charitas. Prov: 10. V. 12.

à Parte Dextræ illius Fides cum hac Epigraphe:

In Fide & lenitate Ipſius Sanctum fecit Illum. Eccl. 45. V. 4.

à Parte altera ſpes cum hac Epigraphe: *Dix: Domine Tu es ſpes mea, Portio mea in Terra Viventium.* Pſal. 141. V. 6.

Super Portam lucidam Turrîs hæc Inſcriptio:

Introduxit me per Oſtium Portæ Domûs Domini. Eccl: 8. V. 14.

In pinnaculo Turrîs ſub duodecem Portis, quas prædictæ Virtutes hac voce aperiunt: *Aperite Portas, & ingrediatur juſtus.* Iſai; 26. V. 2.

EX Parte verò Turris hujus peraltæ Civitatis Sanctæ hinc inde duæ Turres minores

res Domum Regiam SOBIESCIANAM in utroq; sexu Conjuge & Prole extinctam figurantes, confractæ & corruentes visebantur. Quarum unam tempus, alteram æternitas ex àére advolantes destruunt & confringunt cum suis super eadem expressionibus.

Expressio in turri quam destruit Tẽpus: *Vocavit adversùm me Tempus.* Threnor. 1. Vers. 15.

Expressio in turri quam destruit & confringit inchoanda æternitas.

Attollite Portas Principes Vestras, & elevamini Portæ æternales. Psal 23. V. 7.

Totum verò Altare inferiùs super Candelabris permagnis argenteis, cereis copiosis & lampadibûs ex oleo olivarum apertè & abscondité ita affabrè & accommodè positîs illuminatum, ut nihil obscurum, sed omnia in luce paterent.

Devotio verò versùs Horam Quintam Matutinam inchoando, ita Majestuosè per-

agebatur, ut novem Missæ omnes Pontificaliter, ordine ut sequitur, cantarentur.

I. Ab Hora Quarta Officium Defunctorum cum suis Prælatis, Canonicis, Totoquè Clero suo peragebat Insignis Collegiata Zulkievienſis. Quô peractô REVERENDISSIMUS GEORGIUS MOCKI, Abbas Sæcularis Insignis Collegiatæ, Missam cantatam Pontificaliter peragebat.

II. ILLUSTRISSIMUS REVERENDISSIMUS DOMINUS ŁASKARIS, Episcopus Zenopolitanus, Infulatus Oły-censis primâ finitâ suam continuabat.

III. ILLUSTRISSIMUS REVERENDISSIMUS DOMINUS AUGUSTYNOWICZ, Co Adjutor Archi-Episcopatûs Armenorum.

IV. ILLUSTRISSIMUS REVEREN-DISSIMUS DOMINUS SZEPTYCKI, Suffraganeus Luceorienſis.

V.

V. ILLUSTRISSIMUS REVERENDISSIMUS DOMINUS GŁOWINSKI, Suffraganeus Leopolienſis.

VI. ILLUSTRISSIMUS REVERENDISSIMUS DOMINUS ZAŁUSKI Suffraganeus Plocenſis, Magnus Secretarius Regni Poloniæ.

VII. EXCELLENTISSIMUS REVERENDISSIMUS DOMINUS DĘBOWSKI Epiſcopus Camenecenſis.

VIII. EXCELLENTISSIMUS REVERENDISSIMUS DOMINUS SZEMBEK, Epiſcopus Chełmenſis.

IX. EXCELLENTISSIMUS & REVERENDISSIMUS DOMINUS WYŻYCKI Archi-Epiſcopus Metropolitanus Leopolienſis Pontificaliter ſuam cantatam Miſſam ſolemniter perfecit. Quibus Chorus alternatim per muſicos CELSISSIMI PRINCIPIS RADZIWIŁŁ quã Eccleſiæ Inſignis Collegiatæ Cantu

Gregoriano & mutata in fractum lugubri voce & accommoda ad commotionem respondit.

POst finitam horâ primâ pomeridianâ Missam præfati EXCELLENTISSIMI ARCHI-EPISCOPI, ILLUSTRISSIMUS DOMINUS Abbas ZAŁUSKI, Magnus REFERENDARIUS Regni, funebrem Orationem ad tres horas, Domum, Familiam, Actiones Heroicas Regias SOBIESCIANAS in ultimo Nepote *PRINCIPE REGIO* JACOBO terminatas facundo ore, & cum plausu deprædicabat, ex Themate *Gen:* 50. *Joseph & turba non modica venerunt ad Atad, & celebrantes Exequias* JACOBI *planctu magno & vehementi, sepelierunt Eum in spelunca duplici.* In prima parte, quasi prima spelunca deduxit Antenatos SERENISSIMÆ Domûs REGIÆ SOBIESCIANÆ à LESCONE Primo REGE Poloniarum, & Antenatos Domûs *Arquinianæ* REGINÆ

GINÆ JOANNIS III. Regis ab HUGONE CAPETTO & CLODOVEO Regibus Galliæ. In secunda parte, quasi in secunda spelûca, deduxit duodecem Regias qualitates, Christianasq; Virtutes Divæ mem: SERENISSIMI REGII PRINCIPIS JACOBI, alludendo ad duodecem Gemmas Rationalis Judicii, quasi Insignis Equestris Patriarchæ JACOBI in duodecẽ Filiis suis expressi *Exod*: 28. Quâ finitâ Conductum, cui tam altè Præfati Pontifices ac Jusulati, quàm etiam JLLUSTRISSIMUS ORATOR, Pontificaliter assistebat, EXCELLENTISSIMUS ARCHI-EPISCOPUS peregit.

Quô peractô R.R. Patris Capucini, qui & funeri cum cereis assistebant, Exuvias Regii Principis tanquam sui Fundatoris, secundùm etiam vota viventis, à Castro doloris recipientes ad SERENISSIMUM PRINCIPEM Fratrem REGII PRINCIPIS JACOBI in mausoleo separato deposuerunt,

factis interim pluribus explosionibus, tam ex torm entis bellicis, quàm ex Bombardis suis à Milite Polono & Præsidio mæniorum CELSISSIMI PRINCIPIS RADZIWIŁŁ ad aliquot centena in hunc finem ex omnibus fortalitiis conducto. Ultimam Pompæ hujus funebris Periodum immortalibus REGIÆ Domûs SOBIESCIANÆ meritis CELSISSIMO S. R. J. PRINCIPI RADZIWIŁŁ Duci in Ołyka & Nieśwież, Castellano Vilnensi ac Exercituum M. D. L. Duci, Regiorum in Polonia Bonorum SOBIESCIANÆ Domûs Hæredi Elogiorum Volumen, primum Academia Zamoscensis, secundum, Societas JESU Polona, Tertium, Collegium Złoczovience Scholarum Piarum à Divæ memoriæ REGIO PRINCIPE fundatum, consecrârunt.

Die sequenti REVERENDISSIMUS ABBAS cum Insigni Collegiata sua exposita in Castro doloris Icone REGII Divæ memoriæ Principis ex particulari erga Dominum & Fundatorem suum gratitudine in præsentia Senatorii & Equestris Ordinis parentantium pro Corona mæroris solemnes Exequias, necnon Pontificaliter peregit Sacrificium cum nova illuminatione Basilicæ.

BELLONA TRIUMPHORUM

Generosè animis,
Glorioſiùs meritis,
Fortiſſimè virtutibûs,
In militante Eccleſia,

CERTANS

S. SALOMEA *Principiſſa Poloniæ, Regina Haliciæ, Ordinis Seraphici S. FRANCISCI prima in Polonia* CLARISSARUM *Fundatrix.*

ad Chocimum

JOANNI III.

Regi Poloniarum palmam victoriæ

PORRIGENS.

Prosapia Beatæ Salomeæ.

FUlcrum Patriæ, Decus Orbis Poloni B. SALOMEA, Lesci Albi Poloniæ, & Grimislaæ, Russiæ Principum Filia, Boleslai cognomentô Pudici Germana, Virgo pudicissima: die felicis Natalis sui, octavâ Mensis Maji, S. Stanislao Episcopo & Martyri Sacrâ in Annô Domini 1202. incidentis; mira serenavit lætitia omnium Regnicolarum mentes, jam tum in futurum suspensas: quid infans ista foret? cui ultra Regium purpuræ decus, ab Atavis Regibus deductum; Sanctitas hæreditaria, (in Adleida Magnâ Materterâ, Miccislai Primi Sorore, Vngariæ & Reginâ, & in fide Christi Nutritiâ; in Avo Casimiro, ob vindicias immunitatis Ecclesiasticæ, & oppressionis subditorum, cognomentô Justo; ejusquè Sorore Adleidâ, Virgine pientissimâ, in Hedvigi Trebnicensi, affini proximâ relucens) cunas jugiter exornavit. A sereno auroræ exortu,

aureas

aurtas diei horas; à cunis vitám quis benè secusvè in futurum exigat, non vanô augu- riô rimamur. *Favus distillans labia* lactentis infantis, primum articulatè eructârunt *verbum bonum*, quô non dulcius ullum: JESUS MARIA: Hoc Cœlestis Orationis exordium, quantîs deinde virtutum schematîs decoratura erat, ad ultimam usquè vitæ illibatæ periodum; evidens satìs hoc fuit, locuplesq; satìs indicium. Triennis adolescentula, verè dilexit nimis Dilectum, qui pascitur inter lilia: ideoq; repugnante quidem ætate; at intus deproperante, maturam heroicarum virtutum messem, Divini amoris igne; inter crepundia jam Virago, *Filias Regis supergressa universas*; Sponso Virginum, Virginitatem suam sacravit. Dubium, rationis an voti prius compos? vix dum gemmans & simul tam maturo prædives fructu vitis aurea, *virgines germinans*. Seu ratio statûs confinium Regnorum, plerumq;

Prima loquela Beatæ.

Votum virginitatis, trimulæ.

In Ungariam Beatæ Deductio.

rumq; pactis cunnubialibus intimiùs coàleſcentium; ſeu zelotes Divus amor ut haberet cor ſponſæ, *argentum igne examinatum, probatum, terræ purgatum ſeptuplum,* totus aureus ipſe; Paranymphos Regni Ungariæ, in Poloniam adſcivit; Colomano Filio Andreæ Regis trimulo, parilis ætatis Salomeam Sponſam de futuro poſcentes. Diu ambigui Parentes, ceſsere tandem, magis providentiæ (*à fine usq; ad finem attingentis fortiter & diſponentis omnia ſuaviter*) quàm importunis precibus, iteratò repetitis minis: ſecuri, innocentiam trium puerorum in camino ignis: fidem Danielis in lacu leonum: caſtitatem Joſeph, Zuzannæ & Judith Heroinæ, etiam in medio opprobrii illæſam fore. Abiit igitur Sacra DEO hoſtia, Filia Jephte, Pannonicis in montibus, virginitatis devotæ illuſtre trophæũ erectura, illuſtrius virginitate ſponſi: quo cum iisdem ſub nutricis pietatis, ac diſciplina-

Diſponſatio Beatæ cum Colomano.

plinarum trabeas ornantium Magistris, novenne stadium decurrens; facilè datum cõsortem, imitatorem illibatæ invenit puritatis: quàm illa Regno, omnibusquè caris ejus longè antehabuit. *Qnàm pulchri sunt gressus tui Filia Principis in calceamentis* frenatæ carnis! progressus tui in virtutibus humanis opes excedentibus, *quà pulchri sunt gressus Filia Principis?* Thesaurum inventum, quem simplex promissio absconderat; Solennî votô Seraphici Francisci Tertium Ordinẽ Colomano professa, *& Soror & Conjunx*, DEO consecrat. Verè *sapiens Virgo unaquè de numero prudentùm!* quæ Paradisum in terris statu innocentiæ vernantem, custodiâ Cherubim, romphæam hanc flammantem vibrantis firmitèr còmmunivit. Æternas cogitationes in mente habèns, carnem jejuniis, ciliciô triplicî, & id genus asperitatibûs, per duo de triginta Annos nequidquam intermissis macerat; oculis ar-

Votum Tertii Ordinis S. Francisci.

Mortificationes & Orationes nocturnæ.

ctam custodiam, *ne vanitates hauriant*, admovet: vultûs serenam majestatem lacrymîs, ornamentorum *fallacem gratiam* vestimentîs viduitatis cõpescit: insomnes noctes profundæ rerum Divinarum contemplationi, orationiq; impendit: mereturq; in ea confirmationis in gratia, novissimum Verbi de Cruce respondentis verbum: *Consumatum est.* Luserat in aula Fratriæ, Germana Colomani, quinquennis Kinga, aliàs Cunegundis. Quid? *Rebeca decora nimis, virgoq; pulcherrima?* ut fratri Pudico locò sui, redderet sororẽ sponsi pudicissimã; cistæ hædinis pellibus hirtæ volentẽ recludit infantulam; gemmasq; simulans unionẽ utriusq; Regni, omni vinculô solidiorem, contribulibus credit. Dein ut Reginæ Matris Mariæ graves iras molliat, furtum puerile innocens noxa, virgâ minacî scapulis admota, eluit. Quàm bonus sine felle dolus! quantum sanctitatis facinus, & excessus!

S. Cunegundem in Poloniam ablegat.

cessùs! Patientiæ, asperrimis adversitatibus eruditæ tantò conspectius ut esset omnibus exemplar; Haliciæ, quæ Regia olim Supremorum Russiæ Principum & Metropolitana, ex post Leopolim translata, sedes erat; per Vincentium Kadłubek, Episcopum Cracovienſem, Lesci Principis Legatum, eximiæ sanctitatis Virum, circa Annũ Domini 1217. uncta & coronata cum Colomano, rerum totius Albæ Russiæ seu Galaciæ potitur. Bis infidi populi fallacî geniô exuta Regnô, carceremq; & mille incommoda passa: bis restituta:, æquam in adversis ac prosperis servavit mentem: bonisq; mala data rependens, *sicut lilium inter spinas*, uberiùs multò efflоruit. Nimirùm & ipse, cui se bino ante voto obstrinxerat, *Sponsus sanguinum*, cum suprema pro nobis patitur; tum demùm, *JESUS Nazarenus, Rex Judæorum*; Spinis coronatus inauguratur. Charitas, Divinæ bonitatis in genus humā-

Regina Haliciæ coronatur

Elèemosinaria in omnes benefica.

manum grandis eluvio diffusa est in corde Virginis, prodigiosamq; nedum prodigam Regiarum opum in egenos, orphanos, sacros Religiosarum Personarum cætus, Ecclesias, earumq; Ministros dispensatricem exposuit: ejus vestigiis pressiùs inhærentem, *qui exinanivit semetipsum formam servi accipiens*: famula facta famulabus suis, ancilla subditis, pauperũ providẽtissima Mater, & pupillorum Tutrix. Quinquè triginta Annos, vitam Angelicam, in fragili carne professi exegerunt, cùm supremã legẽ mutuæ ab invicem separationis desuper accipiunt; felici ac beato fine Colomani Regis adimpletã, A. D. 1240. Parentavit castîs lacrymîs, integerrimæ fidei, & illibati pudoris, desideratissimo Consorti, unaquè Sponso Virginitatis suæ, dulce Epithalamium profuso in gaudia corde cecinit: *Dilectus meus mihi & ego illi, qui pascitur inter lilia: inveni quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam.* Regni Mundiq; curîs expedita, Cœle-

Mors Regis Colomani.

Fundatio Cœnobii in Zavi-

Cœleſtem Religioſi ſtatûs vitam, quam ſemper anhelabat, auſpicari quàm primum geſtiēs; in Zavichoſt, vico Iſtulæ imminēte, (quem Pater Leſco, immortalî triumphô, de Romano Roxolaniæ Principe, ibidem cum ingentibus copiis, ad internecionem deleto, illuſtraverat) extruit Parthenon, Regiaq́; liberalitate Fratris Pudici, ampliſſimè dotat. Ubi numeroſo Virginum choro ſtipata, crinem DEO ſacrum, cum iisdem totondit; ac in manibus Prandotæ, Epiſcopi Cracovienſis, vitæ integerrimæ Viri, ſolenniter Religionem S. Claræ profeſſa, Virgoq́; Virginum Mater conſecrata; *facta eſt quaſi oliva fructifera in Domo DEI: Filiaq́; ejus ſicut novellæ olivarum, in circuitu menſæ ſuæ. Lætare ſterilis quæ non paris! quia multi filii deſertæ, magis quàm ejus, quæ habet virum.* Sæva, crudeliſſimæ gentis Tauricanæ tempeſtas: quæ tum primùm per Regnum Poloniæ, vicinamq́; Sileſiam, & Moraviam, horrendum quàm detonuerat, Annô Domini

choſt, Profeſſioquè.

Pirma incurſio Scytharū igne ferroq́; vaſtat Virginis Cœnobium.

mini 1260. igne in sacras ejus Monasterii ædes, ferrô in DEO dicatas hostias, debacchata est. Sexaginta propè Virginũ chorus innocens uno ictu gladii cadens, totidem palmas erexit, utraq; Martyrii & Virginitatis laurcolâ vernantes. Aberat tum negotiorum causâ Cænobii sui: Pia Mater venit ad tristem nuntium è Castro Sandomirienſi, vidit funera Filiarum, sacrosq; cineres lacrymîs calentibûs lustrans, sepulturæ paravit: atq; ita purpureas Paradisi sui rosas Spineæ coronæ *Sponsi sangvinum* innectens, immaculata germina, *Agno sine macula* dedicavit. Pulchra *Nòemi eademq; Mara, id est amara, quia amaritudine valde replevit eam Omnipotens, egressa est de loco peregrinationis suæ Aquila magnarũ alarũ, volavit in desertum, in locum suum, à facie serpentis:* vulturũq; cadaveribus innocuæ prolis suæ pastorum, cruentam ingluviem vitans, tutiora quæsiit; ac præruptis in rupibus, *de Lapide S. Mariæ* nidum posuit. Petram Thebaidis, sacram illam Eremum di-

Secunda fundatio in Lapide S. Mariæ

xeris

xeris; in quâ periculorum ſecura, ſoli ſervire DEO cum Filiabus ſtatumq; perfectũ, omnibus, imò operaria onerumq; bajula una pro omnibus. Adoleſcentularum quoquè de ſæculo venientium, non ſecus ac velatarum Virginum, Sanctæ educationi & operationi, ſolicitè intenta. Pridie Feſti Sancti Martini Epiſcopi, poſt vigilias noctis, in pſalmodia & oratione peractas, dum inter Miſſarum ſolennia, verba Evangelii altiùs contemplatur: aduréntéq; liquidum cor Divini amoris igne, intùs vehementiùs æſtuat, febriculâ exteriùs corripitur. Prædocetur demum *tempus reſolutionis ſuæ inſtare:* ſacram ſupellectilem opere ſuo & ære factam Eccleſiis diſtribuit: curam ſæpulturæ ſuæ beneplacito Fratrum S. Franciſci committit: totâq; mente DEO adhærens corde, ore, continuò ruminat: *Cupio diſſolvi. & eſſe cum Chriſto! Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? an mors?* Invictam, *ſupertio Sanctiſſimæ Matris.* *Prænuntia mortis horæ.*

lectum doloris, Famulæ ſuæ patientiam, ſex di-

erum

crum ſpatiô exercitam, antequam *ſeptimô ab omni opere ſuo requieſceret*; Auguſta Cœlorum lenire dignata eſt, apparens cũ Choro Angelorum graviter fatiſcenti. Inclaruit ſubitò auguſtiore ſerenitate, efflorescens vultus vî morbi extenuatus: labiaquè poſt internum, cum DEI Matre colloquium, ſubrisere hilariùs. Novitatem rei ádmiratæ adſtites, quid hoc eſt anima? ajunt: In medio amarulenti maris, tàm dulcis orta malacia? in naufragio, tam lætum celeusma? Quèís illa: Matrem Domini mei accipio: Dominam meam, ad indigniſſimum mancipium ſuum, tam humaniter divertentem adoro. O Mater DEI hominis tam humana! tam popularis Majeſtas tua eſt! Præſentes demùm Filias adMors Beata. hortata: *ut inventum theſaurum cuſtodirent:: mutuam charitatem ante omnia* foverent: deſponſationis ſuæ CHRISTO JESU, Filio DEI jugem memoriam haberent, 17. Mensîs Novembris

bris die. Annô D. 1268. surgente aurora, moritur an oritur? in specie lucidissimi syderis, Cœlos penetrans; occinente Angelico Choro: *Fœcundum floruit Virga Aaron.* Appages omnis hinc luctus! *Non mortua est puella, sed dormit:* Cui *obdormienti in Domino*, tam dulcem conciliat somnum Harmonia Cælestis! Octavo dein die, in Ecclesia S. Magdalenæ, intra septa ejusdem Asceterii, sepelitur: ibidem honorem sepulturæ Sponsæ suæ, Domino procurante, & compluribûs miraculîs illustrante. Tertiô Calendas Julias, Anni insequentis 1269. Mandatô Judicii Fori Ecclesiastici, omninô incorruptum, odoreq; inusitato fragrans Virginis corpus (quàm evidens hoc erat, Sanctitatis ac integritatis indicium:) è tumulo eruitur: Cracoviæ, in Basilica S Francisci, Regio sumptu Fratris Pudici erecta, deponendum. Quanti valoris illud, apud DEUM erat, (*qui custodit ossa Sanctorum suorum*) ex summa quantùm pendebat, deducta

Translatio Cracoviâ in corrupti Corporis Beatæ mense octavo.

colliges. Quatuor juga boum, impositâ currui movere non suffecerunt. Ivit tamen subitò, cùm primùm Pater Spiritualis, Virtutis Sanctæ Obedientiæ, renitentẽ admonuit: candidissimâ circumvolante, & identidem supra feretrum, requiem quæritante aviculâ. Genium Divæ dixeris, exuvias suas efferentem, an animantem? Duos supra quinquaginta annos, orbitatẽ suam Filiæ derelictæ deflentes; impetratâ legitimis ex causis summi Ecclesiæ Capitis veniâ; Matrem proximiùs consecuturæ, Cracoviam Domicilium tranferunt, in Ecclesia Sancti Andreæ constitutum; extinctô ibidem, auctoritate Principis Vladislai, de consensu Episcopi Cracovienſis Nankeri, & Abbatis Sieciechovienſis Patroni, Collegiatæ titulô, translatîsq; ad Ecclesiam S. Egidii Canonicis. A. D. 1320. viciniores foco materni affectûs flammulîs, corda earum penitùs succendenti; tantô

Translatio Conventûs de Lapide S. Mariæ ad Eccle siam S. Andreæ Cracov.

effer-

efferbuerûnt ardentiùs, *videre* non *sepulchrum*, sed *lucernam*, de *sub modio* sepuchralis umbræ, in candelabrum Ecclesiæ sublevatam, publicitùsq́, lucentem. Sed tam pia desideria, propè quater centum annîs dilata fuere: Divinô ideoquè inveſtigabilî Sponſi consiliô, Filias Jerusalem adjurâtis: *Ne ſuſcitetis, neque evigilare faciatis Dilectam, donec ipſa veliti donec adſpiret dies, & inclinentur umbræ.* Venit tandem *Creſsâ digna dies notâ*, unaq́; de volumine, tot sæculorum retrolapſorum, feliciùs evoluta. Annô Domini 1630. Mensîs Martii sextâ: quâ Martini Episcopi Cracovienſis auctoritate; amotô imprimis Altariô, in medio Ecclesiæ prædictæ S. Franciſci, ſuprâ sepulchrum erectô, Sacra Divæ Lipſana, binis loculis incluſa, de tenebris prodiere in lucem hac inſcriptione legitimatâ: *Oſſa felicis memoriæ Dominæ Salomeæ ſunt iſta: A.D. M.CCC.XL. levata, primò lota, hìc poſita.* Quis tum Craciæ, ad ſpectaculum tam lætum, tamq́; diu ar-

Sublevatio Reliquiarum miraculô illuſtris.

dentiùs, expectatum effusæ plausus? quæ mens, qui sensus Filiabus, immensum quã de Matris negotio sollicitis? Adlatã ad crates Ecclesiæ, per Vicarium in Spiritualibus de corpore Beatæ particulam, osculô oris amplexuq;, cordis accipiũt; mediisq; in gaudiis attonitæ hærent: quum una earum per visionem, nocte præcedente admonita accurrit; contractam *ulcere pessimo*, per quinquennium dextram, subitò extendit; sacrum pignus, pollens potensq; prẽdit, ori pectoriq; admovet; & inter svavia dulcis Parentis, sese benè habentem miratur; votumq; concipit, & omninò implet: in posterum non aliàs, sacram synaxim sumptura, ad crates illas accedens; præterquàm lucernâ in recognitionem beneficii, manu illâ, accensâ, & prætensa. Lampas hæc Prudentis Virginis, novo munifici beneficii lumine coruscans; studia asserendi publici cultûs ejus in cordibus piorum,

Erectio Ædiculæ B Salomeæ, in Lapide S. Mariæ

tantò

tantò ardentiùs exindè accendit. Filiarum imprimis, indulgentiſſimam in Matrem, amor architectus; *in Lapide S. Mariæ, in loco habitationis ſuæ;* felicisvè exceſſus, & ſepulturæ primitivæ; tot ſæculis deſerto, propeq; extremis obliviis ſepulto; Ædiculam ſub titulo in Cœlos Aſſumptæ Deiparæ; & Beatæ Salomeæ, muratam erigit: aſſignatâ trium millium florenorum dote, pro Presbytero, Altarisq, proviſione. Annô Domini 1642. Hœc tamen ſivè incuria ædificantium, ſeu (quod magis cenſendum eſt) arcano Providentiæ impulſu, (ut auguſtiori moli, ornamentisq; totius Loci ſacri, exquiſitioribus concederet) intra Annorum ſpatium, proximam inclinavit in ruinam. Ad enixas Sereniſſimi Regis Joannis Caſimiri, Reginæ Ludovicæ Mariæ, Senatûs Populiq, Poloni preces; ALEXANDER VII. P. M. Cauſam Canonizationis Beatæ, Annô Domini 1660. *Beatificationis Divæ Series.*

Sa-

Sacræ Congregationi Rituum cõmisit; quam in sequente Annô 1661. eadem Congregatio, ad Episcopum Cracovienſem, seu Suffraganeum ejus remisit. Qui Annô Domini 1663. die 16. Julii: in causa processit; fabricatoq; legitimo Processu, A. D. 1665. 7. Mensis Martii; Decretum super Cultu immemorabili Beatæ, tulit. Quod demùm dicta Sacra Congregatio, 6. Mẽsis Maii A. 1673 approbavit: accedẽteq; Sanctitatis suæ, CLEMENTIS X. benigno assensu, ad repetitas Sereniſſimorum Regis Michàélis, Reginæ Eleonoræ, prædictorumq; instantium preces, Missam de Communi Virginum Mart: Officiumq; duplex, ab omnibus (per totum Regnum Poloniæ, die felicis obitus ejus. 17. Novembris) recitandum concessit, eodem Annô Domini 1673. die 23. Septembris. Ivit ocyor Eurîs, felix Nuntius, à Vaticana Petri sede, Beatificationis, & annuæ Celebri-

Triũphq; seu Solennitas Beatificationis Divæ.

britatis Decreta deferens; prævenitq; è voto, designatam auspicandæ Solennitatis, tot sæculorum desideriis non concessæ, diem ejusdem Anni 1673. Mensis Novembris, sextam decimam. Quâ niveus ille; innocenti vitâ magis, quàm Lilio Natalitio Præsul, seu Laodiciæ Angelus, Nicolaus Oborscius, Cultus immemorabilis Beatæ, Judex; in summa Cleri, Religiosarúq; Familiarum, ac populi omnis status, & conditionis frequentia, Nobilissimo Urbis Magistratu, Civibusq: universis, in suas Centurias distributis; cum apparatu armorum, signorumq; triumphalium splendore, Principem suam, Heram, Patronam, salutantibus; fideliq;, ac sincera devotione accipientibus: sacras de Corpore & Cilicio Beatæ, apud Moniales Filias ejus, asservato, Reliquias, ab Ædibus Sancti ANDREÆ, per summum forum Urbis detulit, & in Basilica S. Francisci ad Sepulchrũ

ejus-

ejusdem depoſuit. Præibat Lipſana ſua, Imago Beatæ; infinita gemmarum ornamenta, velut ſidera; ſuda nocte micantia, auguſtiore vultu longè ſuperans: ſplendidiorquè, ac ſerenior oculis influebat omnium, *micans velut inter ignes luna minores*. Reſonabant tota Urbe, Sacrarum Ædium, ſonoræ, turres: percuſſus pyriô pulvere æther, plauſum effuſum dabat; ignibûsq; cadentia ſidera provocantibûs, feſtiviſſimè ludebat: tympana hinc lituiq; profuſas in gaudia mentes excitabant; iſthinc pectora ſuſpiriîs fatigata, ſvaviùs demulcebant voces harmonicæ Cantorum. Quorum unus dum canit, puerilìq; luſu truſus de arcu triumphali, ante veſtibulum Eccleſiæ S. Andreæ erecto, præceps cadit; auxit mirificè triumphi gloriam: attritis enim cervicibus, cum pallida mors, extremam noctem oculis, vultui livorem ſepulchralem obducit; tantillumq; luctantis

Spiri-

Spiritus, cum sanguine oris elidit; accurrit unus Patrum Conventualium S. Francisci ibi præsens, porrectamq; de Corpore Beatæ particulam moribundo admovet. Stupor (*alterno redeunt chorô risus & gemitus: nascuntur mediis gaudia luctibûs*) oscitavit puer, sublatusq; ac à sanguine lotus; eadem die, ac per totam Festivitatis octavam, laudes DEO, ac Beatæ Benefactrici, sospes decantavit. Quod verò palmarium est; dum procedente Triumphi pompâ, populus per Ecclesiasten admonitus; cum Sancto Pontifice, pro Exercitu Polono, extra fines Patriæ, contra Turcas tendente; ad Divam Patronam, Partium illarum quondam Dominam, vota precesq;, Domino Exercituum offerendas, fundunt; increbrescere cæpit, incerto quidem auctore at in tali temporis circumstantia, non certior apud omnes acceptus, rumor victoriæ Chocimensis ingentibus ausis, supremi tum Exercituum Regni Ductoris, feliciter nunc

Regnantis JOANNIS III. partæ: de Huſſeim Baſſa, caſtris firmiſſima rupium, valliquè corona munitis, cum triginta millibus veteranorum, calentibus adhuc Candiæ ſpoliis ſuperbientium, exuto; propeq; ad internecionem (paucis, qui nuntii cladis eſſent elapſis) deleto: quinta ante die S. Martino Epiſcopo Sacra Quis tibi tunc ſenſus Parens Lechia? quando Joannes, pro Michàéle, pridie fatis functo, (ut Magno Succeſſori locum concederet) ſalutem Patriæ, victricibus armis aſſerit; Martinusq; & ipſe miles, Mavorti Polono Joanni, auſpicium pugnæ dat; an non Regina quondam oræ illius SALOMEA, pro DEO, proq; Patria, cum Joanne pugnante, illis *ſtetit acris in armis*? Quod ſi & triumphum Victoris, triumpho ſuo mirificè prævenit, exornavitq; an non vincenti, Tutrix, & Adjutrix adfuit, & contra hoſtem Anteſignana præivit? Poſt cruentam

pugnam,

pugnam, post peractum in campo Gradivi certamen, JOANNES Reportator victoriæ Chocimensis, in numeroso comitatu Heroum Polonorum cum applausu incedens pompaticè pro Consilio, honoratur ùt Ducum Princeps, ùt Mars adoratur Sarmaticus, cui in itinere argentea substernuntur Numismata cum hoc addito ex una parte: JOANNES SOBIESKI Marescalcus & Supremus Dux Exercituũ Regni Poloniæ; ex altera verò: supra Chocimum exculptũ sequentes versus appositi:

Frangere si magnum est Solimanæ cornua Lunæ
Vincere spes omnes, vincere castra Duces
Bistonias acies Urbesquè hæc omnia Martis
(Te Duce) Sarmatici robore victa cadunt.

ALtera dein post octavas hujus Solennitatis die, gratiæ solennes Domino Exercituum, in Aree Cracovienſi actæ; totaq; Urbe, triumphale insonuit Jo! dubitavitq; Populus Polonus, quod Statori rerum suarum, anathema sacraret? an Lauream im-

marceſſibilis gloriæ, magnanimo Duci? an aureum Diadema, Cœlitus jam deſignato Regi, ùt refert in opere ſuo clariſſimo Auctor Perilluſtris & Excellentiſſimus Reverendus Dominus Sebaſtianus Piskorski, U.J.D. & Profeſſor in Univerſitate Cracovienſi Eremi B. SALOMEÆ De Lapide S. Mariæ Presbyter obſervandiſſimus (licèt in JANINA ob incuriam Typi aliter exprimatur.)

ICON

Celeberrimæ Chocimēſis victoriæ; per JOANNEM III. partæ, Typus proponitur.

HIEROGLIPHICON.

Beata SALOMEA Virgo, in nubibus Deiparæ Virgini, cum Pureo JESU comparenti, ſupplicia vota fundit.

LEMMA.

Adſtitit Regina à dextris tuis.

EPIGRAMMA.

Præcluſit SALOMEA Tuis, Rex magne, Triumphis:
Tecum pro Patria, Lechica Amazon agens.
Gloria ſupremi Divæ, te poſcit honoris:
Tu, ut Mater Patriæ, Sancta vocetur, age.

Ita præfatus Auctor.

GRatiâ miraculorum celebris S. SALOMEA, quod in vita gesserat, post mortẽ sæculis memorandum, reliquit. Infans primis labris, Jesum Mariam loquitur, Puellula, Jesũ Sponsum, voto virginitatis subarrat: Mariam trimulam Virginem, trimula Virguncula pone sequitur. Princeps, & omnium ancilla; Conjunx, & Virgo intacta; Regina deliciis affluens, & continuis propè annis triginta, aspero cilicio nusquã exuta. Quis talia fando? quæ vero operata est consilio manuum suarum, cooperãte Spõso, postquam introivit cum eo ad nuptias; de summa mirabilium suorũ, in Processu Beatificationis, paginâ, 25. cannotatorum, ubi deduxeris nonnulla; de innumeris aliis, facilè judicabis. Prodeunt ibi quatuor mortui, vitæ restituti, quinq, jam deplorati sani: quatuor in partûs periculo servatæ: octo cæci illuminati: unus à nativitate claudus, saliit ùt cervus. Etiamnum quoquè quanta præstet beneficia cliẽtibus

Sãctitas Beatæ miraculis illustris.

fini-

suis; loquitur vocalis urna Cinerum suorum: Lapis, de pariete habitationis ejus clamat: quinimo (inquit supra relatus P.R.D. Sebastianus Piskorski) ipsa hæc Typi sepia, ne muta magis quam piscis, sileat Divæ Benefactricis magnum nomẽ; linguam, accepti beneficii publicum præconem, mutuatur libenter, ab ipso hujus opellæ Impressore. Qui trinam prolem, sibi diarrheæ violentiâ, successivè ereptam, intimiùs dolens; dum quartam triennem puellam, eodem malo correptam, jamq; duabus septimanis laborantem periculosè, conspicit; voto concepto, currit ad Petram refugii: quod simul ac implevit, eadem luce rediens; natam benè sanam, lætus parens invenit. Annô Domini 1688. ipso die S. Bartholomæi Apostoli. Plura Principissæ Beneficia, pretiosiores dotes Regalis Virginis, ampliora Triumphorum Bellonæ facinora S. SALOMEÆ in Olympo Sancta annotavit æternitas, cui linguas Cœli scilicet Stellas, pro facundo Oratore exposuit. Hæc Regina Haliciæ, Principissa Polona, in Polo Empyreo solium gloriæ teneat, quæ constituta in Terris Triumphatori DEO, honoris consecravit victoriam.

Et hæc cedant

Ad M. D. T. O. M. G. B. V. M. Honorem,

ac Sanctæ SALOMEÆ Venerationem.

Ita vovet.

Jacobus Casimirus Rubinkowski

Consul & Ober-Postarum Magister

Torun: S. R. M. Secr:

BIBLIOTH: UNIW. JAGELLONICAE